

ZPRÁVY GHSP

ZÁJEZDY GHS V ROCE 1977

Jako v předešlých letech uspořádá Genealogická a heraldická společnost v Praze i v roce 1977 několik tématických zájezdů. Jejich organizaci provede čestný člen GHS Jaromír Prusík, Praha 6 - Břevnov - 169 00, Anhaltova 23/935, tel. 355206. Přihlášky je nutno podati včas, neboť vždy půjde jen o vypravení jednoho autokaru. Přihlášky lze odříci z vážných důvodů nejpozději do 14 dnů před zájezdem. Všechny platby a dotazy podávejte na vedoucího zájezdů J. Prusíka. Případné změny budou včas každému oznámeny. Doba odjezdů je jednotná, vždy v 6,30 hodin s Alšova nábřeží blíže Domu umělců v Praze 1. Návraty přibližně ve 20 - 21 hodin do Prahy.

1. zájezd je v sobotu 28. května 1977

Pojede se přes Plzeň na vodní hrad Švihov, odtud do Chudenic s Černínským zámek památnýmobytem J. Dobrovského. Odtud pak do Klatov, kde bude oběd. Pokračujeme na hrad Klenov (nad Úhlavou) a přes zámek Žinkovy do Nepomuku a na Zelenou Horu. Návrat bude přes Lnáře, Tochovice a Dobříš do Prahy. Cena včetně vstupů do památkových objektů za osobu 60 Kčs.

2. zájezd bude v sobotu 11. června 1977

Trasa zájezdu směřuje přes Louny (návštěva kostela) do Chomutova a krátká návštěva zámku Červený Hrádek, významného pro pohnutá politická jednání v létě roku 1938. Oběd bude v Chomutově. Pokračuje se na hrad Hasištejn (kdysi sídlo humanisty Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic). Odtud navštívíme zámek Kláštec nad Ohří a město Kadan. Přes Pětipsy, Podbořany vrátíme se karlovarskou silnicí přes Nové Strašecí do Prahy. Cena zájezdu je za osobu 55 Kčs.

3. zájezd bude v sobotu 25. června 1977

Pojedeme přes Kolín a Týnec nad Labem do Žehušic s krásnou oborou i zámek, odtud přes Čáslav, Uhrov, památný schůzkou krále Jiřího z Poděbrad s uherským Matyášem Korvínem, do zámku Malče, sídla Dr. L. Riegra, kde psal Dějiny národu českého František Palacký. Pokračuje se přes Železné hory do Lipky, tvrze kdysi mocného vládyckého rodu Kustošů, Trhovou Kamenicí (kde učil K. V. Rais a napsal román "Západ") do Hlinska, kde bude oběd. Odtud přes sídlo malířů Kameničky do Předhradí (Rychmburka - hrad), dále do zámku Nové Hrady. Pak navštívíme hrad Košumberk a Luži. Přes zámek Slatinany s pozoruhodnou expozicí, vrátíme se přes Chrudim, Heřmanův Městec, Čáslav a Kutnou Horu do Prahy. Cena zájezdu za osobu činí 60 Kčs.

4. zájezd bude v sobotu 3. září 1977

Pojedeme přes Benešov do Křečovic, rodiště skladatele J. Suka, pak přes Sedlčany a Vysoký Chlumeč a Petrovice (zámek) do Milevska (sídlo slavného premonstrátského kláštera a kronikáře Gerlocha). Zde bude oběd. Z Milevska se vrátíme přes Lašovice a Milešov (kde žila v mladých letech Ema Destinová - Kittlová) Krásnou Horu, Třebnici (rodiště maršála Radeckého), Sedlčany do Křepeň s jednopatrovou renesanční tvrzí z let 1584 - 9 Jakuba Krčína z Jelčan. Pak přes Cholín a Nový Knín se vrátíme do Prahy. Cena zájezdu je za osobu 55 Kčs.

Znovu opakujeme, přihlašte se rychle. Podle dosavadních zkušeností jsou na še zájezdy vždy rychle vyprodány. Zájezdový poplatek pošlete vedoucímu zájezdů až si u něj ověříte, že jsou ještě volná místa k dispozici.

Plán pondělníčků na druhé čtvrtletí 1977

25. dubna Dr. František Holec: Archívní fondy archivu hl. města Prahy (ředitel archivu)
 23. května Dr. E. Veselý: Začátek rodopisu prvních třech českých meteorologů
 13. června Dr. Pavel Jančák (ČSAV): Jak jsem hledal pražské starousedlíky
 27. června Volný diskusní večer.

Pondělní schůzky genealogů se konají vždy v 17. hod. v klubovně GHSP (Praha 5 - Smíchov, Holečkova 7) a zveme na ně všechny členy a zájemce.

R. Melichar

TERMÍNY HERALDICKÝCH STŘEDEČNÍCH SCHŮZEK

Výborová subkomise GHSP pro heraldické kurzy stanovila pro první pololetí roku 1977 termíny středečních schůzek heraldiku v klubovně GHSP v Praze 5 - Smíchov, Holečkova 7 vždy od 17,30 hod. :

- 5. ledna - drobné referáty, dotazy, diskuse
- 18. ledna - přednáška
- 2. února - drobné referáty, dotazy, diskuse
- 16. února - přednáška
- 2. března - drobné referáty, dotazy, diskuse
- 4. května - drobné referáty, dotazy, diskuse
- 18. května - přednáška
- 1. června - drobné referáty, dotazy, diskuse

Termíny středečních schůzek 16. 3., 6. 4. a 20. 4. byly rezervovány pro pokračování I. heraldického kurzu. Srdečně na naše středeční heraldické schůzky zveme všechny zájemce.

K. Heinz

UKONČENÍ PRVNÍ ČÁSTI I. KURZU ZÁKLADŮ HERALDIKY

Podle rozhodnutí správního výboru GHSP byla ve dnech 27. října až 8. prosince 1976 uskutečněna první polovina našeho prvního heraldického kurzu jako konkrétní přínos GHSP pro začínající heraldiky a pro vážné zájemce o heraldiku. Během sedmítýdenního kurzu vyslechli účastníci serii desíti přednášek Základy heraldiky a terminologie (Dr. V. Palivec, 27. 10.), Městská heraldika - historická část (Dr. A. Příbyl CSc 3. 11.), Heraldická současnost městské heraldiky (Dr. J. Čarek 3. 11.), Státní a církevní heraldika (Dr. Z. M. Zenger 10. 11.), Rodová heraldika (Dr. V. Palivec 17. 11.), Heraldická literatura (Dr. St. Hošťálek 24. 11.), Městské pečeti a znaky (K. Liška 24. 11.), Výtvarná stránka heraldiky (K. Heinz 1. 12.), Prameny a sbírky heraldických materiálů (K. Liška 8. 12.) a Heraldická dokumentace a její zpracování (K. Heinz 8. 12.). Na závěr kurzu byla organizována diskuse účastníků k přednáškám a ke kurzu jako celku a bylo provedeno hodnocení kurzu. Bylo přitom konstatováno, že propagační a výuková a metodická část kurzu byla splněna a že byly získány cenné zkušenosti pro jeho opakování a zlepšení. Účastníci kurzu projevili především zájem o odborně specializované přednášky v druhé části, o výběr elementárních témat pro II. kurz, o seminární formu některých přednášek blasonování, o exkurzi do některého z archivů či muzeí s heraldickými fondy a o vydání přednášek z kurzů tiskem nákladem GHSP.

Kurz byl organizačně i odborně připraven a řízen výborovou subkomisí ustavenou 30. 6. t.r. (Ing. J. Jareš, Dr. J. Sirotek a K. Heinz, předseda). Komise zajistila pozvánky pro heraldiky - členy GHSP, přednášející, výběr témat přednášek a některé technické pomůcky pro účastníky kurzu, jehož se účastnilo 36 přihlášených: kurz proběhl v klubovně GHSP. Správní výbor na své schůzi 15. 12. 1976 schválil předloženou zprávu o kurzu, poděkoval členům subkomise pro heraldický kurz za jejich obětavou práci a schválil některá opatření k dokončení kurzu v březnu a dubnu 1977 (16., 23. a 30. března a 6., 13., 20. a 27. dubna 1977): termín II. kurzu základů heraldiky jeho náplň a organizační a propagační zajištění se ještě upřesňují.

K. Heinz

VÝSTAVA RODO PISNÝCH KRONIK. Uvažujeme o možnosti uspořádat nejspíše na podzim příštího roku pro naše členy výstavu rodinných a rodových kronik, event. jejich jiných rodopisných prací. Proto se obracíme na naše členy s dotazem:

1. Zda by měli zájem o tuto akci, event. jaký je jejich názor?
2. Jaké své vlastní kroniky neb jiné práce rodopisné mohou na zamýšlenou výstavu zapůjčit?
3. Zda by byli ochotni dát k nahlédnutí i velmi vzácné rodové kroniky alespoň na jeden nebo více dnů za své přítomnosti?

Domníváme se, že by naši členové v širším měřítku měli možnost vidět různá provedení kronik, měli by také příležitost porovnat svoji práci s jinými pracemi toho druhu nebo si vzít příklad pro založení vlastní kroniky. Z dobrého si lze vzít vždy příklad. Očekáváme vaši odezvu na náš záměr a podle vašeho ohlasu se pak rozhodneme a včas oznámíme.

Správní výbor GHS, Praha 5,
Holečkova 7, PSČ 150 00

EXKURZE GENEALOGŮ DO STÁTNÍHO ÚSTŘEDNÍHO ARCHIVU

Podle shodného přání účastníků II. kurzu čtení starého písma pro genealogy, který probíhal ve dnech 14. října až 2. prosince 1976, byly uskutečněny 23. a 24. listopadu dvě exkurze do zemědělsko-lesnického oddělení Státního ústředního archivu v Praze 1, Těšnov 65. Zájemci se přitom seznámili s nejběžnějšími typy archivovaných písemností, obsahujícími genealogické informace a ověřili si na nich své znalosti čtení starého písma. Zaujaly je nejvíce pochopitelně urbáře našich velkostatků a pozemkové knihy i církevní matriky. Současně však byla zdůrazněna váha a význam hospodářských účtů našich velkostatků pro rodopis a kronikářství a účastníci exkurze měli příležitost ověřit si jejich vývoj od 15. století. Exkurzi a připravené výstavce genealogických archivních dokumentů (J. Honc a H. Janderová) byla vždy předeslána informace o vývoji IV. oddělení SÚA (do 1955 Ústřední zemědělsko-lesnický archiv, původně Státní archiv zemědělský), o jeho archivních fondech a ukládání písemností v archivních depotech. Příjemným překvapením pro obě skupiny účastníků exkurze byla příruční knihovna oddělení s genealogickou a místopisnou literaturou v archivní studovně, tématická širší archivních fondů a studijní možnosti.

J. Honc

DRUHÝ KURZ ČTENÍ STARÉHO PÍSM A PRO RODOPISCE A KRONIKÁŘE

Druhý kurz byl zahájen 14. října a skončil 2. prosince 1976. Bylo to celkem 8 večerů od 17 do 20 hod. Prováděn byl v posluchárně dětské nemocnice v ulici Ke Karlovu č. 2.

Hlavní důraz byl kladen na praktické čtení starých textů a listin. Čtení vedl zasvěceně Ladislav Procházka. Dále byla přednesena tato témata:

1. Přehled archivů v ČSR - Dr. J. Honc
2. Matriky a snoubenecké protokoly - R. Melichar
3. Zemské desky, kroniky, zádušní knihy a měst. fondy - R. Melichar
4. Teorie genealogie, technika bádání, exerpce - K. Sklenář
5. Gruntovní a instrumentní knihy, knihy pozemkové - R. Melichar
6. Berní rula, katastry, urbáře, fondy velkostatků - L. Procházka
7. Rodinné kroniky a jich vedení - Dr. V. Palivec
8. Míry, váhy a peníze - L. Procházka
9. Česká jména osobní a rodová - R. Melichar
10. Cechový materiál, pomocná literatura - R. Melichar
11. Svatební smlouvy, kšafty, sčítání lidu, vyhledávání osobních informací a starých listin. Význam GHS - R. Melichar
12. Archivní řád a závěr - Dr. J. Honc

Celkem bylo 57 posluchačů. Jejich strukturální složení: Techničtí úředníci 13, inženýři 12, studenti 4, učitelé 4, (v tom jeden docent vysoké školy), právníci 3, skladníci 2, po jednom pak lékař, spisovatel, důstojník v.v., prodavač, zdravotník, doručovatel, knihovník.

Zajímavé je, že technici tvoří téměř polovinu. Podle věkového složení: do 20 let - 3, do 30 - 9, do 40 - 8, do 50 - 6, do 60 - 13, do 70 - 14, nad - 4. Průměrný věk - 49 roků. Nejstarší dva - 82 roků, nejmladší jeden - 18 roků. Za příklad mladým slouží to, že lidé okolo 80ti roků touží se něco dozvědět, jsou mladí duchem. Na počátku kurzu bylo 20 našich členů a na konci přibýlo dalších 30. Nečlenů zůstalo jen 7. Mezi posluchači byli badatelé s desetiletou zkušeností. To bylo pro nás velmi užitečné. Pozna li jsme, že moc je nejen málo, ale že posluchači si přejí slyšet jen to podstatné a nechťejí, aby se jim nepodstatným zbytečně zatěžovala pozornost. Získali jsme z toho poučení, nehledě k tomu, že takové přednášky se nedokázaly vypořádat s časovým limitem a značně jej překročily.

Ukazuje se jako nezbytná potřeba mít k dispozici pro posluchače potřebné příručky. Pak bude možno zcela změnit metodiku školení a pak bude také možno více se věnovat praktickým ukázkám a diskuzím. Proto je potřeba urychleně připravit do tisku připravovanou příručku. Přesto, že mezi posluchači byla řada zkušených badatelů, všichni bez rozdílu přiznali, že kurz byl pro ně přínosem. Nadšené díky, které na závěr spontánně posluchači projevili to nejen dokazoval, ale také to byla největší odměna pro přednášející.

Závěrem nutno poděkovat správě Dětské nemocnice v Praze za poskytnutí posluchárny a za nevšední ochotu.

R. Melichar

NÁPLŇ "PRAKTICKÉHO KURZU PRO GENEALOGY" 1977

Genealogická a heraldická společnost má svůj nesplacený dluh a čestný závazek vůči Vám početným členům - genealogům, kteří se pro vzdálenost od Prahy nemůžete účastnit kurzů čtení starého písma, genealogických přednášek a pondělních schůzek a kteří máte zájem o doplnění svých zkušeností a základů genealogie. Autorský kolektiv, vytvořený z lektorského sboru I. a II. kurzu čtení starého písma (R. Melichar, V. Palivec, L. Procházka, K. Sklenář a J. Honc), chce podle pověření správním výborem proto připravit do tisku v roce 1977 novou rodopisnou příručku s pracovním názvem "Praktický kurz pro genealogy". Při stanovení její náplně vycházejí autoři ze svých přednášek, ale navíc sem zarážují i informace o literatuře a archívech, i další základní teoretické a metodické otázky, které by předem vyloučily případné výtky nenáročného úzkého praktikismu a počítá se i se stručnými ukázkami jednotlivých typů písemnosti v reprodukcích i s jejich přepisem: obojí vychází z připomínek účastníků obou kurzů. Vítány by však byly i připomínky další k rozšíření či zúžení uvedené náplně:

1. archivní síť v ČSR, 2. archivní studovny a studijní řád, 3. technika studia v archívech a excerpování, 4. edice, vydané archivní významné prameny s genealogickými informacemi, 5. archivní fondy významné pro genealogické studium v ústředních, oblastních a okresních archívech ČSR, 6. genealogické sbírky a osobní pozůstalosti genealogů, 7. knihovny s genealogickou literaturou, 8. základní genealogická literatura, 9. typy rodokmenů, 10. pojmy v rodopise, vyjadřování rodových vztahů, 11. matrika jako základní genealogický pramen, 12. pozemkové, gruntovní a městské knihy, 13. české, moravské a slezské zemské desky, dvorské desky, svobodnické desky, manské knihy, 14. katastry, berní soupisy, 15. urbáře, deskové odhady velkostatků, 16. soupisy poddaných, soupisy podle víry 1651 a farní soupisy (status animarum), 17. zhosty, propouštění poddaných z velkostatků a měst, 18. kroniky farní, obecní, městské a rodinné, 19. z ádušní účty, kostelní účty, 20. cechovní účty a seznamy, 21. knihy kšaftů, svatebních smluv a přijatých měšťanů, 22. sčítací operáty, 23. mapy, 24. úředníci velkostatků, účty velkostatků, 25. česká křesťní jména a příjmení, ustálení příjmení, 26. míry a váhy, 27. měna a mince, 28. místopisné a statistické informace, 29. postup při sestavování rodokmenu, 30. postup při sestavování rodinné kroniky, 31. ověřování výpisů, doplňování informací a jejich kontrola, 32. životní zkušenosti genealogů v archívech, 33. možnosti řešení vědeckých problémů na základě snesených a ověřených údajů, témata genetiky, témata kvantitativní genealogie, 34. poradní a koordinační posláni Genealogické a heraldické společnosti.

J. Honc

POBOČKA BRNO

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA SPRÁVNÍ ROK 1976

Výroční valné shromáždění Genealogické a heraldické společnosti v Praze, místní pobočky v Brně, za rok 1975, které bylo řádně oznámeno odboru pro vnitřní věci rady Národního výboru města Brna i správnímu výboru Genealogické a heraldické společnosti v Praze, se konalo v úterý dne 20. ledna 1976 v budově Vysokého učení technického, strojnické fakulty v Brně, tř. Obránců míru 65. Jednání byl přítomen předseda správního výboru GHS v Praze dr. Jar. Honc, který proslovil při této příležitosti přednášku o rodinném archívu pánů z Lipé v Archivu koruny české, při níž si všiml podstatných genealogických vazeb, stejně tak jako biologických příbuzenských vztahů této přední české středověké rodiny.

Hlavním bodem výroční valné hromady byly volby nového výboru brněnské pobočky, které proběhly po přečtení výroční zprávy za rok 1975 a po udělení absolutoria odstupujícímu výboru. Volební akt řídil předseda GHS v Praze dr. Jar. Honc. Řádnými volbami byli zvoleni tito funkcionáři: PhDr. Jan Skutil, CSc., předseda, RNDr. et PhM. Jiří Plichta, místopředseda, prom. filolog Vratislav Grolich, jednatel, prom. hist. Hana Přileská, zapisovatelka, Stanislav Keršner, pokladník, Vl. Bartek, referent pro zájezdy, Věra Šujanová, revizorka účtů. Nově zvolený výbor se hned po skončení valné hromady sešel k ustavující schůzi spolu s předsedou GHS v Praze dr. J. Honcem.

Činnost brněnské pobočky se v kalendářním roce 1976, stejně tak jako v předchozích letech zaměřovala na činnost populárně přednáškovou, exkurzně výletní a na práci vědeckou.

Každé třetí úterý v měsíci (kromě prázdnin) se konaly členské schůze pobočky, na nichž byly probírány administrativní záležitosti pobočky, demonstrována byla současná nová genealogická a heraldická literatura, stejně tak jako i produkce vlastivědná, ale hlavním bodem těchto schůzek byla vždy odborná přednáška.

Dne 17. 2. 1976 mluvil na téma Genealogické fondy v zámku Jaroměřice n. Rok. dr. Jiří Plichta, dne 16. 3. 1976 dr. Ctibor Nečas, CSc. o genealogii jedné cikánské rodiny, dne 20. 4. 1976 prof. František Klein o tzv. záhadném původu dítěte, dne 18. 5. 1976 dr. Jan Skutil, CSc. o genealogii mrščíkovského Roku na vsi a dne 15. 6. 1976 se konalo závěrečné pololetní shromáždění s volnou tribunou a s besedou. Dne 8. 6. 1976 se uskutečnila návštěva zájemců z GHS v Archivu města Brna; návštěvníky o bohatství archiválií se zřením ke genealogii a heraldice informoval dr. Jaroslav Vodička, exkurzi vedla prom. hist. Hana Přileská.

Ve druhém pololetí 1976 promluvil dne 21. 9. 1976 Ing. Jan Špatný o napoleoni-kách na Moravě, dne 19. 10. 1976 vzpomenu prof. František Klein 20. výročí objevení žerotínských hrobky v Židlochovicích u Brna a promítí i dokumentární diapozitivy, dne 17. 11. 1976 zmínoval se dr. Jiří Plichta o heraldice Napoleony Francie a dne 21. 12. 1976 rozebral dr. Jiří Adámek vývod jedné selské rodiny z Kralic na Hané od r. 1652 do r. 1870. Koncem kalendářního roku se konala v brněnském M-klubu (v pátek 10. 12. 1976) slavnostní společenská večeře s volnou diskusí o genealogické a heraldické práci na Moravě. Schůzovní činnost brněnské pobočky za uplynulé období byla uzavřena dne 7. 1. 1977 závěrečnou schůzí výboru, na níž byl sestaven návrh kandidátky odstupujícího výboru pro další období a navržen předseda návrhové a volební komise (Jiří Cenek).

Exkurzní činnost v r. 1976 byla zahájena dne 9. dubna 1976 trojdenním zájezdem do Lužice; zájezd vedli Dr. Jan Skutil, CSc. a dr. Jiří Plichta. Odborně byl zájezd dobře připraven; člen pobočky Frant. Špírk sestavil sedmistránkový cyklostylát obsahující základní historickomístopisné informace o jednotlivých místech v NDR, jimiž se projíždělo, a reimprimaci studie Karla Reichla o Ochranovu-Herrnhutu z r. 1947. Zájezd měl odjezd ve 12,30 od budovy lékařské fakulty v Brně, jelo se po státní sil-

nici Brno - Hradec Králové - Jičín (bylo upozorněno na bojiště z r. 1866 u Hradce Králové); prvá zastávka byla v Jičíně, jež se spojila s prohlídkou historického náměstí a s reminiscencemi na Albrechta z Valdštejna. Cílem prvního dne zájezdu byl Varnsdorf, kde se účastníci zájezdu ubytovali v hotelu Praha. Dne 10. 4. 1976 překročili členové exkurze ve Varnsdorfu státní hranici a jeli přes Grossschönaudo Ojvína, kde byly navštíveny ruiny významného hradu vystavěného původně pány z Lipé (s erby pánů z Dubé), kterým hrad odnal Jan Lucemburský, jež jej dal zapsat Jindřichovi, vévodovi Javorskému. V r. 1369 na místě hradu založil Karel IV. klášter, jež zašel až v době luterské reformace, a dodnes jeho ruiny jsou majestátní dominantou kraje. Další zastávkou zájezdu byla Žitava, jež byla až do r. 1635 (právně až do r. 1918) součástí českého státu; zde byla prohlédnuta budova radnice, kostel sv. Trojice a sv. Jana, v jehož sousedství je budova starého gymnázia z let 1571 až 1586, a kostel sv. Petra a Pavla i městské muzeum, v jehož sbírkách je významný pražský misál z r. 1403. Byla věnována pozornost i jiným náměstím v Žitavě s kašnami (např. Herkulovy a Labutí). Během návštěvy tohoto města se připomenula významná role Žitavy v českých dějinách, kterou povýšil Přemysl Otakar II. na město (z jehož pocházel vynikající opat kláštera Zbraslavského Petr Žitavský - 1316 - 1338, politik doby lucemburské a autor Zbraslavské kroniky), a to v době husitské, kdy bylo útočištěm českých katolíků, v době Karla IV., kdy vytvořila s pěti ostatními lužickými městy tzv. Šestíměstí - Hexypol, i v době Ferdinanda I., kdy byla potrestána, protože podporovala česká stavy. V 17. stol. se stala Žitava hlavním útočištěm českých emigrantů po r. 1621 a 1626; zde vznikla česká nekatolická obec, jež zde trvale až do r. 1846. Zejména v l. 1629 - 1830 se v Žitavě tiskly české knihy, tzv. špalíčky (celkem 81 titulů), které měly v české literatuře mimořádné významné místo. V sedmileté válce v r. 1757 lehla Žitava popelem.

Dále byl navštíven Herrnhut-Ochranov, založený v r. 1722 moravskými exulanty Christianem Davidem aj. spolu s hrabětem L. N. Zinsendorfem. Pozornost byla věnována archivu jednoty ochranovské, městskému muzeu a hřbitovu na Hutberku. Zájezd pak pokračoval do Zhořelce-Görlitz, kde bylo navštíveno historické jádro města Obermarkt, dále Damianplatz a Marienplatz; byla zde prohlédnuta Mariánská věž s pozdněgotickým štítem a s městským znakem, dále budova radnice, jejíž nejstarší část je ze 14. stol., i bratrská ulice Brüderstrasse. Na náměstí byla věnována pozornost pozdněgotickým domům s klenutými mázhauzy, tzv. Lange Lauben a Neisserstrasse, rovněž s pěknými historickými domy, a muzeu v barokním domě z r. 1729, stejně tak jako nevzdálenému Biblisches Haus s výjevy ze Starého a z Nového zákona. Nejstarší chrám města Petrus-und-Paulus Kirche a západně od něho stojící Mikulášská věž ze 13. stol. neušly rovněž pozornosti návštěvníků. Ve Zhořelci měl často svůj hlavní stan Napoleon. Do r. 1635 byl Zhořelec součástí českého státu, v r. 1815 jej získalo Prusko. Další místo v Lužici, které bylo rovněž navštíveno, bylo Lubji-Löbau. Cílem zájezdu byl Budyšin-Bautzen, centrum lužickosrbského duchovního života, silně připomínající Prahu. Zde byla věnována pozornost prohlídce městského muzea, galerii i historickému jádru města, především okolí kostela sv. Michala, okolí hradu Ortenburku, jež byl postaven v pozdně gotickém slohu v l. 1483 - 1486 Matyášem Korvínem. Pozornosti neušly ani městské brány Laurenturm, Nicolaiturm, Gerberbastei s mikulášským kostelem z pol. 15. stol., Schülerturn, Wendischerturm, vesměs z 15. stol. Byly připomenuty rovněž dějiny Budyšina, jeho znak i význam pro dějiny Lužické národnosti.

Večer prožili účastníci zájezdu ve Varnsdorfu; dne 11. 4. se jelo domů do Brna přes Jablonné v Podkrkonoší, kde byla navštívena hrobka Zdislavy z Lamberka, dále pak klášter v Hejnicích a poslední zastávka byla ve Dvoře Králové, kde byla připomenuta historie Rukopisu královédvorského a zelenohorského.

Další zájezdy brněnské pobočky byly tyto: Dne 22. 5. 1976 byl navštíven Slavkov, kde byl shlédnut zámek; výklad genealogie Kauniců podal Ing. Jan Špatný, který informoval i o stavebním vývoji objektu. Byla navštívena i rodinná hrobka Kauniců s hrobem státníka Václava Antonína K. (1711 - 1794), dále byl navštíven farní chrám z let 1786 - 1789, špitální kostelník Jana Křtitele, městská radnice z r. 1592 a řada renesančních domů na náměstí.

Dne 5. 6. 1976 se konala jednodenní exkurze do Náměště nad Oslavou a do Kralic n. Osl. Účastníci zájezdu si prohlédli soukromou hrobku Haugviců, kterou založili Kufštejnové v r. 1745. Na kamenném mostě podal vedoucí exkurze Fr. Špírk výklad o uměleckých sochách, načež následovala návštěva zámku v Náměšti n. Osl. a Památníku králické tiskárny v Kralicích n. Osl.

Dne 3. 7. 1976 vedl O. Doubek zájezd do Mor. Krumlova, kde bylo navštíveno rodové sídlo pánů z Lipé a krumlovské větve lichtenštejnské po r. 1620. Byla shlédnuta Muchova Slovanská epopej instalovaná v zámku a Paracelsova pamětní síň, dokumentující dějiny lékařství v 16. stol. Rovněž byl navštíven farní gotický kostel a klasicistní hrobka Lichtenštejnů, dále barokní kaple sv. Floriána na nevysokém návrší z města směrem k nádraží.

Dne 24. 7. 1976 vedl Jiří Cenek turistickou vycházku na Vranov u Brna, kde byla navštívena lichtenštejnská hrobka, a na Nový Hrad u Blanska i na nedaleký Starý Hrad. Dne 28. 8. 1976 řídil dr. J. Plichta vlastivědnou exkurzi do reinstalované kovárny v Těšanech u Brna z r. 1787 s komplexním provozním i obyvacím zařízením interiéru, odkud čerpal nejednu motivaci pro dramá Maryša Alovis Mrštík. Skupina návštěvníků shlédla hrob rodiny Turkovy, v němž je pohřbena lidská prototypie Maryša, vlastním jménem Horáková i její muž Felix Turek, Vávra.

Vyvrcholením zájezdové činnosti na podzim r. 1976 byl dvoudenní podzimní zájezd pobočky na severní Moravu ve dnech 9. - 10. října 1976, který vedl dr. J. Plichta a Ing. Mir. Chlebek. Byl prohlédnut zámek v Náměšti na Hané z let 1760 - 1766 v pozdněbarokním slohu s rokokovou výzdobou Harrachu s bohatými soubory porcelánů a obrazů českých mistrů z 19. stol. a dále se sbírkou kočárů. Dalším návštěvním místem byl hrad Šternberk, založený ve druhé polovině 13. stol., který posléze patřil pánům z Münsterberka, Berkům z Dubé, pánům z Vlašimi a od r. 1695 Lichtenštejnům. Členy exkurze zaujal velmi hrad Sovinec zejména svou rozlohou a rekonstrukcí po požáru po druhé světové válce. Původní gotický hrad byl vystaven v r. 1333; jeho původní držitelé se psali ze Sovince, později přešel hrad do držení řádu německých rytířů, o čemž mj. svědčí i četné erby nad sedmi branami, za druhé světové války byl zde zajatecký tábor pro francouzské a polské důstojníky. Analogický majetkoprávní osud měl i zámek v Bruntále, který původně jako gotický hrad patřil pánům z Vrbna, později Bruntálským z Vrbna, v r. 1579 byl přestaven ve stylu severské renesance, barokní úprava fasád pochází z let 1766 - 1768. Tehdy byl již zámek v majetku řádu německých rytířů a dnes patří k jedné z nejatraktivnějších expozicí o tomto řádu v celé Evropě. První den cesty byl ukončen v Šumperku. Dne 10. 10. 1976 byl navštíven zámek Třemešek s mimořádně cenným renesančním portálem z r. 1587 s podobou stavitele zámku Bukůvky z Bukůvky; empírová přestavba zámku z r. 1856 stavbu neznehodnotila; nyní slouží zámek jako internát. Dále byl navštíven zámek ve Velkých Losinách, postavený na místě původní vodní tvrze z let 1580 - 1589, rozšířený koncem 17. stol. o raně barokní přístavby. Z Losin exkurze směřovala do zámku Bludov, kde byla navštívena hrobka Žerotínů, v níž jsou od r. 1842 uloženy kosterné pozůstatky Karla st. ze Žerotína. Dále byla navštívena renesanční hrobka Bukůvků z Bukůvky v Postřelmově, Zábřeh s místem odboje proti Tunkům z Brnička a zámek Úsov, původně zeměpanský hrad, který drželi Boskovicové, páni z Vlašimi, Lichtenštejní, kteří zde v r. 1691 zřídili muzeum svých loveckých trofejí a sbírek souvisejících s lesním hospodářstvím (entomologie, fytopatologie a myslivost všeobecně), který sloužil rovněž jako výukový objekt lichtenštejnského lesního personálu.

Z dalších akcí moravských členů Genealogické a heraldické společnosti v Praze dlužno se zmínit i o rodové slavnosti Vlachů v Žarošicích na okr. Hodonín, kde se dne 29. 8. 1976 zásluhou Jaroslava Vlacha, redaktora sborníku *Od hradské cesty*, uskutečnilo setkání rodu žarošických a vicemilických Vlachů, celkem 245 účastníků. Obsáhlá přednáška Jaroslava Vlacha si všímala celého rodu od r. 1720 po meči a od r. 1643 po přeslici; další schůzka rodu se uskuteční v r. 1979.

Na poli vědecké práce byla vydána prvá část Katalogu moravských a slezských rodů sestaveného podle Hosáková Historického místopisu země Moravskoslezské (1938) obsahující písmena A-B ve Vlastivědné ročence okresního archivu v Blansku

1976, další část obsahující písmena C-D byla předána do výroby pro ročenku 1977. V Listech Genealogické a heraldické společnosti v Praze bylo vydáno několik článků brněnských členů.

Neuskutečněno zůstalo zatím vydání I. části Genealogického moravského slovníku v Jižní Moravě, který redakčně sestavil PhDr. Jan Skutil, CSc., a který ji předal v r. 1974 redakci tohoto sborníku.

Stav pokladny brněnské pobočky (finance byly poskytovány správním výborem GHS v Praze) činí k 7. 1. 1977 celkem 231 Kčs 10 hal.; revizi pokladny téhož dne provedli prom. hist. Hana Příleská a Jiří Cenek a shledali hospodaření správným. Městské finanční správě v Brně byl zaslán vyžádaný přehled o daních. Na základě těchto skutečností předseda brněnské pobočky GHS požádá valné shromáždění dne 18. 1. 1977 o udělení absolutoria odstupujícímu výboru.

Jan Skutil

Plán činnosti brněnské pobočky v roce 1977
Náplň pravidelných schůzek:

- 15. 2. 1977 - Dr. Jiří Plichta: Příčiny smrti Ladislava Pohrobka z hlediska lékařské vědy
- 15. 3. 1977 - Instruktaž o cestě do PLR
- 19. 4. 1977 - Dr. Jan Chaloupka : Cecharní pečeti Moravského muzea v Brně
- 17. 5. 1977 - Dr. Jiří Plichta: Heraldická výzdoba hradu Pernštejna.
- 21. 6. 1977 - Volná tribuna.

Plánované exkurze, vycházky a zájezdy:

- 22. - 24. 4. 1977 - zájezd do Polské lidové republiky
- 21. 5. 1977 - návštěva Velkého Meziříčí
- 11. 6. 1977 - zájezd do východních Čech /Litomyšlsko/
- 25. 6. 1977 - exkurze po stopách heraldických památek v Brně
- 2. 7. 1977 - návštěva Lomnice u Tišnova
- 20. 8. 1977 - návštěva Znojma
- 30. 9. - 2. 10. 1977 - zájezd na Novohradsko s návštěvou Třeboně
- exkurze do Židlochovic u Brna s návštěvou zámku
/termín nebyl ještě blíže stanoven/.

Výbor pobočky si vyhrazuje příp. změny ve výše uvedeném programu. Podrobnější informace však naleznou členové vždy ve vývěsní skřínce, umístěné na rohu Solniční a České ulice v Brně.

NAŠE ROVY

Dne 9. června 1974 zemřel náš člen
Antonín Chrást st.
z Prahy 2 - Vyšehrad. * 31.10. 1902

Dne 1. 1. 1977 náhle zemřel
Ing. Václav Š t ě c h
ze Všenor. * 19. 8. 1910

Čest jeho památce.

POBOČKA MLADÁ BOLESLAV

ZPRÁVA o činnosti pobočky GHS Mladá Boleslav za období r. 1976

Plán činnosti naší pobočky na rok 1976 nebyl splněn ve všech stanovených směrech. Důvodů je několik: složky lidosprávy nepřijaly naše podněty na organizaci kurzů pro kronikáře MNV našeho okresu. Tím, že jsme neměli a dosud ještě nemáme vhodnou spolkovou místnost, ve které bychom se mohli scházet, nebylo možné koncentrovat plně zájem všech našich členů na vhodné studijní a badatelské tématy a záměry. Výbor naší pobočky podnikl v tomto směru ovšem mnoho pokusů o dosažení nápravy: spojili jsme se s vedením Okresního muzea na Hradě v M. Boleslavi, s kulturními orgány lidosprávy, s kulturně-propagačními složkami AZNP apod. Teprve v současné době lze již konkrétně uvažovat o vhodné místnosti a prostorách v nebytových místnostech našeho předsedy, př. Ing. Sekáče. Na základě předběžného příslibu a časových možností lze předpokládat realizaci naší místnosti pobočky počátkem jarního období t. r. Na dokreslení uvádím, že nabídnuté prostory by rozsahem a umístěním plně vyhovovaly našim potřebám v součinnosti a po dohodě s pražským ústředím za splnění samozřejmého předpokladu všech povinností celospolečenského a politického charakteru tak, abychom výraznou měrou mohli přispět k historickému bádání vývoje naší společnosti a státoprávnosti.

Nyní konkrétněji k naší činnosti za uplynulé období: V průběhu uplynulého roku jsme uspořádali úspěšný zájezd do jižních a jihozápadních Čech se zaměřením na méně známé historické objekty. Tento zájezd se setkal s tak nevšedním zájmem, že jsme organizaci obdobného zájezdu zapracovali do plánu činnosti naší pobočky na tento rok. Původně jsme chtěli zorganizovat další zájezd již v září 1976, ovšem pro krátkost termínu nebylo možné tento zájezd dostatečně organizačně zajistit. V případě, že budete v dalším souhlasit s organizací obdobného zájezdu, ponecháme charakter příštího zájezdu, tzn. po méně známých historických objektech. Kromě uvedeného zájezdu jsme uskutečnili na podzim m. r. výlet a procházku na Švédské šance, Chlum - a na Dobrovicko. Kromě uvedených akcí kulturně-společenského charakteru se naši členové aktivně zapojili do studie nejstarší boleslavské kroniky a většina z nás se věnovala individuálnímu studiu heraldického, genealogického, příp. demografického charakteru - podle svých zájmů. S nevšedním, velkým zájmem se setkala m. j. přednáška př. Dr. Herčíka "Zapomenuté tvrže Boleslavska", kterou jsme uspořádali v prosinci m. r. Dále se naši členové zapojili do studia místopisu Boleslavska.

V druhém pololetí uplynulého roku se podařilo rovněž rozvinout propagačně-popularizační činnost: byla obnovena naše nástěnka ve výloze Myslivecké společnosti v Klaudianově ulici. Tato nástěnka bude pravidelně doplňována o nejnovější zprávy a informace - jak popularizačního, tak i studijního charakteru.

K 31. 12. 1976 máme evidováno celkem 53 zájemců o naší činnost. Tento počet sice nesouhlasí s aktivními členy, kteří platí roční příspěvky, ovšem podle našeho záměru je především našim nejdůležitějším úkolem vzbudit zájem co nejširší veřejnosti o historické otázky a historii vůbec. Uvedený počet zájemců pravidelně informujeme o všech akcích, které pořádá naše pobočka a všem jsou rozesílány pozvánky na naše členské schůze, apod. V uplynulém funkčním období se konalo 7 výborových schůzí a 2 schůze členské.

ZPRÁVA o průběhu Valné shromádky pob. GHS Mladá Boleslav, konané dne 8. ledna 1977 v Holých Vrších u Mladé Boleslavi.

Přítomno: 14 členů GHSP podle prezenční listiny, která je uložena u jednatele pobočky.

Průběh jednání:

1. Př. Ing. Sekáč úvodem přednesl zprávu o činnosti pobočky za uplynulé období. Zpráva příložena

2. Př.V. Svárovský přednesl zprávu o hospodaření pobočky za uplynulé období
3. Př. Ing. Nickmann v dalším přednesl návrh plánu činnosti na rok 1977 a návrh kandidátky nového výboru. Obojí přiloženo
4. Diskuze - různé:
  - př. Svárovský informoval přítomné o opravách nábytku, který bude sloužit k zařízení naší místnosti,
  - př. prof. Kovář informoval o průběhu zpracování nejstarší boleslavské kroniky,
  - př. Svárovský dále informoval o práci na kronice pobočky,
  - př. prof. Kovář - možnosti spolupráce s ODPaM
  - př. Svárovský - možnosti studia materiálů na Starých Hradech u Jičína,
  - př. Ing. Sekáč poděkoval př. prof. Kovářovi za dosud zdárný průběh studia nejstar. boleslavské kroniky, jejíž zpracování je velmi časově náročné,
  - př. Ing. Nickmann informoval přítomné detailně o návrhu a plánu tematického zájezdu do sev. a sz. Čech. Trasa zájezdu: Libochovice - Duchcov - krušnohorské Napoleonské památníky - Střekov - Ploskovice,
  - př. prof. Kovář přislíbil za zajistit informovanost účastníků zájezdu,
  - př. Ing. Sekáč navrhl zorganizovat ještě jeden zájezd do sev. Čech - září 1977

Závěr - usnesení:

1. Valná hromada bere na vědomí zprávu o činnosti a souhlasí s ní.
2. Valná hromada souhlasí s plánem činnosti na rok 1977 s tím, že bude doplněn o zájezd v září 1977 do sev. Čech
3. Valná hromada zvolila nový výbor pobočky v rozsahu - tak jak jí byl předložen. Výbor byl zvolen jednomyslně.
4. Valná hromada vzala na vědomí zprávu o hospodaření pobočky - tak jak byla přednesena na Valné hromadě.

PLÁN ČINNOSTI POBOČKY GHS MLADÁ BOLESLAV NA ROK 1977

1. V průběhu r. 1977 bude pobočka organizovat vycházky po Mladé Boleslavi a okolí.
2. V květnu 1977 uspořádá pobočka tematický zájezd do sev. a sz. Čech a v září 1977 zájezd do sev. Čech (Frydlantsko apod.)
3. Pobočka bude i nadále zpracovávat záznamy nejstarší boleslavské kroniky, dokončí její přepis a rozbor.
4. Pobočka bude věnovat maximální pozornost rozšiřování členské základny a seznamovat veřejnost se svojí činností.
5. Dokončíme zařízení a vybavení jednacích místností.
6. Zpracovávat materiály demografického, genealogického a heraldického charakteru Mladoboleslavska.
7. Pomoc při individuálním studiu.
8. Postupně zpracovávat materiály o nejvýznamnějších postavách dělnického hnutí a protifašistického odboje na Boleslavsku.
9. Nadále pokračovat ve studiu místopisu Mladé Boleslavi.
10. Dokončit kroniku pobočky, dovést její záznamy do současnosti.

Plán práce byl schválen na Valné hromadě pobočky Mladá Boleslav dne 8. ledna 1977.

RŮZNÉ

STARÁ LÉKÁRNICKÁ ZÁVAŽÍ. S vyloženě lékárnickými závažími setkáváme se v známém Antidotariu Mikuláše Salernského. Nejstarší vážení dalo se jen podle oka a oblíbenou mírou byla "hrst".

V tomto Antidotariu základní jednotkou vážení bylo ječné zrnko. Dvanáct těchto zrn tvořilo skrupel, 60 zrn rovnalo se drachmě, 90 zrn bylo exagium, což byl jeden solid, jichž 6 zase tvořilo unci. Libra se pak rovnala 108 drachmám.

Rozlišování závaží nastalo pak počátkem 13. století, kdy se počaly zřizovat veřejné lékárny. Každé město mělo své vlastní váhy. Významným místem byly Benátky, kde se zrodila libra lékárnická. Ta se dělila na 12 unci, 96 drachem, 288 skruplí, 5760

granů, jež se rovnala asi našim 301,25 g.

V českých zemích byla důležitým závažím libra norimberská, jež vážila 357,66 g. Další její dělení bylo obdobné jako u libry benátské. Granem norimberským nebylo zrno obilné, nýbrž váha zrnka bílého pepře. Kromě libry norimberské vážilo se v zemích rakouských ještě librou vídeňskou, která vážila 560,01 g. Ta ovšem byla spíše vahou obchodní. Další měrou, která byla v život vyvolána, byla po rozhodnutí císařského dvora roku 1761 rakouská libra lékárnická, jež se rovnala 3/4 libry vídeňské. Dětila se na 12 uncí, či 24 loty nebo 96 drachem (kventlíků) nebo 288 skruplů či 576 obolů nebo 5760 granů, což se rovnalo 420 gramům. Konečně zákonem ze dne 23. 7. 1871 bylo v Rakousku nařizeno od 1. ledna příštího roku používat nová závaží metrická.

Zajímavá byla označení těchto závaží: Libra = L , unce = U , drachma = D , skrupel = S obolus = O . Někdy se setkáváme i se značkou M = manipulus a P = pugillus. Důležitou značkou jest β = polovina (semis). Na starých receptech vidíme často zvláštní způsob psaní číslíc. Jestliže chtěl tehdejší lékař napsat např. 8 uncí, napsal $\text{U} \text{ viij}$. Lékárnická závaží byla vyráběna hlavně z mosazi, zvonoviny, ale i z měli a olova. To jsou však poměrně vzácné výjimky. S výše uvedenými značkami označujícími stará závaží setkáváme se nejen v starých receptech, ale zvláště ve starých lékařských a lékárnických knihách. Jsou proto zajímavé i z historického hlediska. vP

Husitství v erbech. Pod tímto názvem byla od 5. 7. do 19. 7. v ÚDŽ v Praze instalována heraldická výstava dvou tábořských výtvarníků Zdenka Měkoty a Jaroslava Burdy ve spolupráci dr. Miloše Markose a Olgy Měkotové. Výstava byla věnována světlé památce tří nejslavnějších vítězství husitských vojsk nad křižáky, bitvám u Ústí n. L. (1426), Tachova (1427) a Domažlic (1431). Zachycuje tedy vrchol husitského revolučního hnutí, jehož hlavními činiteli byl lid měst, venkovská chudina a drobní zemané, kteří mu vtiskli vojensko-organizační řád. A právě na erbovní památky po těchto vojevůdcích a hejtmanech byla výstava zaměřena. Měla v podstatě tři části. Předně erby stížného listu proti upálení M. J. Husa, pak erby husitských hejtmánů a konečně erby nepřátel husitství. Znaky stejné velikosti a formy jsou vyřezány z plechu a všechny v barvách. U každého znaku je uvedeno jméno nositele, nejprve podle predikátu; sbírku by ovšem bylo možno doplnit ještě dalšími erbovníky.

Je nespornou zásluhou autorů - výtvarníků, že mnohé znaky známé doposud jen z blasonu se tu objevují poprvé v barvách kompletních erbů a celek sám tak zobrazuje jednu z nejslavnějších epoch našeho národa. Menší nedostatky u jednotlivých znaků (např. je-li zlato, též stříbro, proporcionalita znakových prvků, jmenné popisky jako Menhard místo Merhard apod.) by bylo možno pro další výstavní expozici zcela lehce odstranit. Snad téměř každému návštěvníku výstavy tanulo na mysli pium desiderium, vydání těchto znaků tiskem. vP

V květnu a červnu 1976 byly vzpomínány v tisku 90. narozeniny slavného českého lékaře a zakladatele české angiologie a kardiologie prof. MUDr. Boh. Prusíka. Při letošní jarní výstavě o životě a díle A. P. Čechova v Památníku písemnictví na Strahově byl též portrét Dr. Boř. Prusíka, jeho přítele a překladatele, který dlel r. 1899 v Rusku, všechny Čechovy divadelní hry přeložil a prosadil na české divadelní scéně. Dr. Boř. Prusík byl též přítelem M. Gorkého, jehož hru "Měštiáci" přeložil a umístil poprvé do českého divadla v Plzni.

Příštího roku je očekáváno slavnostní osazení pamětní desky rodu Prusíků na domě, odkud rod pochází v Sedlci u Kralovic.

Rakouský časopis "Adler" v čísle 9/1976 otiskl pojednání o dějinách rodu Prusíků podle práce J. Prusíka, našeho čestného člena, která byla přeložena do polštiny, němčiny a angličtiny. Pro Vídeň je tento český rod významný především tím, že ve Vídni žil prof. dr. Karel Prusík, předseda rakouských alpských klubů a vynálezce všeobecně používaného horolezeckého uzlu "prusík". P.

LITERATURA

Jaroslav Vlach: *MATERIÁLY K VÝVOJI PRŮMYSLU, OBCHODU, ŽIVNOSTÍ A ŘEMESEL V ŽAROŠIČÍCH V LETECH 1654 - 1948*. Žarošice, Vlastiv. kroužek 1976, 79 s. fot. příl.

Žarošické kulturní úsilí včetně vlastivědy a rodopisu má již po řadu let svůj pevný a uznávaný kurs. Soubory jmen a faktů sledujících hospodářský život a poměry sociální v obci nebyly tu však příliš exploitovány. Jaroslav Vlach, žarošický rodák, dlouholetý a obětavý pracovník v oblasti místních dějin pokusil se tentokrát, aby z pramenů a faktů zachytil vznik, vývoj a zánik hospodářského podnikání v obci za minulá století. Použil materiálu z archivu býv. panství žarošického, archivu obecního a okresního, farních matrik, ale i rukopisů z pozůstalosti Jakuba Vrbase. Tak vzniklo dílo, jež zaznamenává v systematickém sousledu nejen jednotlivé živnostenské a výrobní objekty, ale i jejich majitele a držitele, jejichž seznam jistě uspokojí řadu rodopisců, kteří čerpají data genealogická z obce a okolí. Vlach všimá si mlýnů vodních, i větrných, hostinců, palíren, pivovarů, výrobců salajky, koželužen, řeznictví, cihlářství a dalších obchodů, živností a řemesel a to v chronologickém pořadu od 17. do 20. století. Připojený jmenný rejstřík obsahuje na 400 jmen. Nejčastěji opakující se příjmení jsou tu Válka, Plachý, Svoboda, Chocholka, Konečný a Malík. Z rodů jednoho a téhož řemesla nebo živnosti lze uvést např. cihlářský rod Zdražůvků a Melešů, hostinský rod Malíků, kramáře Války, Farmačky, Pechy a Chmelíky, kováře Jirky, popeláře rodu Plachých a další. V roce 1910 bylo v obci na 70 živností. Ze zajímavých oborů jsou tu uvedeni kameníci, kapelníci, překupníci, výrobci drasla, cestovních holí, podomní obchodníci tvarůžky, dopravci osob dostavníkem, ale také osoby z abývající se vyvažováním polévky (1842), písničkářstvím kramářským a poutovým (1895). Seznam porodních babiček je uveden od roku 1793. Materiále jsou doplněny reprodukcemi fotografií z mladšího období a na obálkách jsou otištěny dva místní listy vyuční a tovaryšský z roku 1911.

vP

IN MEMORIAM

ZA VILÉMEM JERSÁKEM

Když vyšel v květnu 1976 v našich GH Listech článek "Petr Figulus a jeho rod", jeho autor Vilém Jersák jej již nečetl. Zemřel 26. dubna v Sulejovicích na Litoměřicku ve věku 65 let, kdy mohl při své pili, nadání a velikém zápalu pro rodopis ještě mnoho objeveného napsat.

Vilém Jersák pocházel z emigrantského rodu. Jeho předkové se vystěhovali v době "temna" z východních Čech do Pruska, kde se usadili v emigrantské české osadě Husinci u Střelína. Předek Jersák pocházel z Královy Lhoty na Opočensku. Předkové Dušek a Appl z Lanškrounska. Vilém Jersák se narodil v české obci Zelov v Polsku, kam se část potomků rodin husineckých přestěhovala. A po první světové válce se vrátil do země svých otců.

Polonáním byl zemědělec. Hospodařil na své usedlosti v Sulejovicích. Po druhé světové válce pak na Státním statku Lovosice jako ošetřovatel dobytka. Při tom všechny volné chvíle věnoval rodopisu, který byl jeho koníčkem. Navštěvoval i osady, z nichž pocházeli jeho předkové. V Husinci a Táboře opisoval celé české matriky. Byl znám s předními historiky, kteří pracovali v oboru historie emigrace v Německu. Zpracovával historii rodu Duškova z Čermné u Lanškrouna spolu s Janem Duškem z Mladé Boleslavi. Zabýval se i významem a vznikem některých příjmení. Byl mnoho let členem GHSP a s uznáním hovořil o její práci.

Fr. Šilar

Jen dějepisci mluví o tom, co si lidé mysleli. Pro výzkumné pracovníky je rozhodující, co dělali... Vždycky jsem věřil starému pořekadlu, že skutky mluví jasněji než slova.

Josephine Teyová

POČETNÍ METODY V HERALDICE A GENEALOGII (1. část : Úvod a heraldika)

Viktor Gentner

0. Úvod

0.0. Generelní informace

Narůstající potřeba rychlých informací i ve vědách historických, kdy je nutné hledat rychlé a exaktní odpovědi na mnoho otázek, týkajících se lidského rodu, vyžaduje si i použití moderní techniky, tak, jak nám všeobecný pokrok tyto nové metody zpřístupňuje. Moderní početní stroje dovedou číst ekvivalenčnost značek, ať již v podobě abecedy nebo čísel. Dnešním početním pojmům je nejbližší desetinná soustava, i když při použití abecedy se nám naskytá možnost zúžení celkového rozsahu strojních úkonů do soustavy čtyřřadvacetinné. Výsledek sice rozsahově příznivější, ale neobvyklý.

Po léta co decimální informační systém je používán v knihovnách, časopisech aj., stal se použitelně jasným pro odborníky, kteří dovedou myslet v jiné tj. číselné kategorii, než je doposud obvyklé, Laikům - i když číselný systém není k pochopení těžký - je poněkud cizí, protože k třídění je použito čísla namísto pojmu. Proto se z jisté archaické setrvačnosti dosud používá informací v podobě slova. I když nakonec i číslo je vlastně slovo.

Zajímavým faktem je, že např. v heraldice a sfragistice se ukázal číselný informační systém o mnoho jednodušší, než např. v genealogii. V obou pak dává specifickou nosnost doby, tj. systematicčnost, objektivnost a úplnost, jsou-li zachycené podklady excerpovány a aranžovány prostorově podle předem ujednaných schematu, tj. ze všech hledisek a nejen z jedné nebo i třeba z několika linií. Z pohledu staromilství (starého pojetí buzeného často romantickými představami), ztrácí např. heraldika v číslech něco ze svého pelu přitažlivosti a vzrušení, jež stále láká jako únikový kontrapunkt dnešního přecivilizovaného prostředí, zatímco rodopis se stává v říši exaktních čísel informátorem o všech společenských vztazích a mocným nástrojem pro hodnocení formování života minulých dob, ať je to již v demografii, antropologii a genetice, ale i v sociologii, medicíně atd. atd.

0.1. Přípravná fáze

Ve shora uvažovaných vědách se badatelé snaží pro sobě zvolený námět dovědět co největší možné množství detailů, a by považovali svůj námět za dořešený a plně nasycený. Hlasy posledních let, ozývající se stále naléhavěji, volají pro vytvoření předpokladů, za kterých by pro ně bylo možno z pramenů vyzískati co nejuplněnější a dialekticky naprosto pravdivé informace (bez osobních příkras) a při tom, aby bylo vyhověno i potřebám archivů, aby prameny při rozptýlených soukromých rešerších netrpěly používáním.

Ideálem by bylo zpracování všech existujících dokumentů do všech podrobností, aby bylo možno z hodnotit všechna zachovaná sdělení z minulosti.

Při genealogických bádáních pracuje každý badatel na svém námětu bohužel osamocně, jen s nepatrnou pravděpodobností, že najde část svého námětu již někde v literatuře zpracovanou.

Kvantitativní heraldika a genealogie počítá s tím, že při širokóuhlých prostorových excerpcích bude následný kartový bank obecně užitečný především v zachytitelných časových úsecích ku získání údajů o populaci dílčích i celých územních celků. Konečně i v rámci zemí může vystihnout migrační pohyb jedinců, resp. i rozptyl příbuzenství.

Má-li kvantitativní genealogie dojít k naprosto nezvratitelným statistickým výsledkům, musí vycházet z hodnot absolutně úplných rešerší. A logickým závěrem jest potom to, že nelze vyhodnocovati pouze některý úsek bez vzetí do úvahy i ostatních okolních

vlivů, jakožto společenského stavu osoby či prostředí. Proto je nutno začlenit do rešerší i celý životní běh jednotlivých osob. Potom odpadá spoleh na individuální pa měť, která může být v hledisku nekonkrétní a lze sledovat úplný trend vývoje žádaných vztahů.

Kvantitativní genealogie i heraldika stojí za tuto cestu. Nejen pro uspokojení z poznání a z kombinace, ale i z důvodů zcela praktických. Dějiny, viděné z perspektivy našeho věku (bez příkras, vzniklých neúplností poznání), umožnu jí lépe chápat mnohé, co přišlo po nich. Navíc dávají jistotu poznání do budoucnosti. Protože pak dějiny se skládají ze všech faktorů, tvořených jednotlivci, jejichž osudy dávají celkový osud lidu a společnosti, je za podklad nutno brát životopisy jednotlivců. Těch všech, kteří tvořejí lid ve svém celku. Nikoliv jen jednotlivců, vyniklých nad průměr.

Proto také v genealogii dostaneme se ve "Výsledné kartě jednotlivce" i k tomu, že sledujeme, nejen zda on byl objektem nebo subjektem událostí v jeho životě, ale i k tomu, kdo byl ve vztahu k němu objektem nebo subjektem a v jaké hodnotě. Máme zde potom zachycen vze stup či úpadek jeho společenského zařazení (úrovně) a dokonce i při jeho migraci jeho polohu v rámci celé rodiny a společnosti.

Je nutno si připomenout, že kartový bank musí být veden pod abecedním řazením podle příjmení, i když jsou známy klíčové kody pro jména; neboť příjmení se někdy vyskytují v různých zkromoleninách či dokonce v diametrálně odlišných tvarech. Zde musí nastoupit vždy úsudek řízený intelektem za pomoci komparativních metod.

U heraldiky lze mimo jiné statistické poznatky vystihnout i vzájemnou znakovou příbuznost a návaznost. Hodnotíme-li heraldiku, jakožto vědu již propracovanou v širokých záběrech, kde jednotlivci - badatelé měli možnost výsledky svého shromažďování poznatků publikovat (přes některé drobné omyly či nejasnosti) i v rozsáhlých sbornících, poznáváme dnes, že je možné činit další a další objevy, dle kterých jsou některá dřívější tvrzení uváděna na pravou míru. Dokonce na dokumentech lze objevovat další detaily, mající původ v dobách, ze kterých se doklad o udělení práva znaku nezachoval.

Pro zpracování získaných údajů je možné volit různou statistickou metodu. A předpokládá se, že bude nutné se rozhodnout pro možnost záznamu co nejpůlnějšího, aby k některým (spíše uvedme k většině) nebylo nutné se již vracet a při zbytku pramenů, aby návrat se omezil na co nejmenší míru a to jen za těmi údaji, které nelze pro složitost problematiky do základních excerpce zachytiti. O těch případech ovšem mu sí mít základní excerpce záznam v poznámce, že nelze v číslech daného rozsahu záznam již přetížiti.

1. Rozhodnutí o složitosti číselného značení

1.0. Hodnocení převodu na čísla

Při předběžných zkouškách, provedených na materiálech, se dá přesvědčivě již rozhodnouti, že heraldika v číslech je poměrně jednoduchá. Na příkladu prozatím předpokládám, že lze manipulovat jen s jednou kartou pro rozsah znaku s pěti poli [4 + 1 (= = srdeční štítek)]. U znaků s větším počtem polí je ovšem nutné použití i větší počet karet. Ale takových případů je menšina.

Ve všech případech genealogických karet jest sice výsledná karta jedince jedna, ale k tomu, aby byla získána, je zapotřebí několik karet výchozích. Neboť excerpce z tří druhů záznamů v matrikách, dále v pozemkových knihách, v závětích a jiných dokumentech vyžaduje vždy pomocnou další kartu. Z nich všech se pak závěrem sestavuje výsledná karta. Ta dává potom komplexní průběh života jedince. Práci s genealogií ponecháme zatím až do dalšího rozvinutí. Až bude na heraldické práci v číslech badatelský okruh obeznámen, jak jednoduchým problémem jest převod dosud vžitých verbálních pojmů na číselné.

Kdyby nebyl námět číselného zpracování archivních záznamů myšlenkou daleko předbajícím dnešním stav provádění badatelských excerpce, měla by čísla v badatelském myšlení příznivější polohu. Patří-li historické vědy do filozofického oboru a patří-li současně do filozofického oboru i matematické vědy, jsou si do jisté míry všechny tyto vědy něčím blízké. A to je ve snaze vyhledávání nezvratných předpokladů pro logické ces-

ty k dialektickým úsudkům to nejdůležitější. Ponechávám proto v množství různých možných vyhodnocovacích strojních systémů vůli pro volbu použití postupových úkonů. Ostatně ani v další stati naznačené způsoby převodů nemusí se ukázat jako úplně dořešené. A nečiní si nárok na nezměnitelné převzetí.

Je však nezvratitelným faktem, že pro převod verbálních pojmů na pojmy číselné či naopak je zapotřebí katalogů. A na tomto poli musí proběhnout velmi důkladná a odpovídající přípravná vědecká práce.

1.1. Převody slov na čísla v heraldice

1.1.0. Nomenklaturní katalogy všeobecně

Nelze si utajovat, že realizace záměru si vyžádá několik základních obsáhlejších prací, které nazýváme: Převody slov na čísla. Tyto převody bude v hlavních rysech reprezentovat:

- A/ abecední seznam míst dle jednotlivých zemí, t. j. Čech, Moravy a Slezska, resp. Slovenska atd.
- B/ abecední seznam zaměstnání (profesí), t. j. druhů zaměstnání (učňů až mistrů), titulů (městských, panských, úřednických a akademických) a jiných ostatních názvů atd.
- C/ abecední seznamy nemocí, t. j. údajů z úmrtních zápisů atp.
- D/ abecední seznamy názvů heraldických znamení v erbech a pečetích
- E/ ostatní drobnější tabulky převodů slov na čísla (např. tvar štítu, barvy, prameny ze kterých bylo čerpáno, atp.).

Poznámky: K bodu A/ Způsob řazení je uveden v odst. 1.1.4 a tab. na obr. 1. K tomu se navrhuje, aby příslušnost místa byla číslována samostatně podle jednotlivých historických zemí. K bodu B/, C/ a D/ Způsob převodu navrhuje se podobně jako podle seznamu ad A/. K bodu A/ a B/. Seznamy jsou společné pro třídění jak heraldické, tak genealogické. K bodu E/. V tomto článku se již předpokládá orientační návrh převodu slov některých drobnějších nomenklatur, který se příž působí požadavkům odborných znalců při zpracování katalogů.

1.1.1. Druh zobrazení znaku, ze kterého je popis čerpán

Použije-li se trojčíslného čísla, lze prvou cifrou rozlišit, zda se jedná o sošku, obraz či pečeť a podobně. Druhou cifrou lze sdělit, zda se u sochařského zobrazení jedná o kámen, ocel, bronz, dřevo či jiný materiál, u pečeti o druh a barvu vosku a třetí cifrou např. u pečeti, zda je pečeť chráněná, nechráněná, přivěšená, v krabici atd., nebo u obrazů, ve kterém místě plochy atp. atp.

1.1.2. Třídní příslušnost nositele

Příslušnost ku společenské formaci (např. třídě) si nevyžádá většího čísla, než dvoumístného, kterým se dá vyjádřit příslušnost ku stavu duchovnímu, vyšší šlechty, nižší šlechty, svobodnictví, města královská, městečka, atd. se všemi odstíny dalšího vrstvení. Podrobněji viz čl. 1.2.2.

1.1.3 Časový údaj výskytu

Protože se v záhlaví karty vyskytuje záznam o dokumentu, ze kterého byly popisy čerpány spolu s přesným datem (tj. i dnem), je v časovém údaji popisu, který slouží k chronologickému srovnávacímu studiu značen jen rok. Jinak vůbec pojetí časového údaje navrhuje se ve tvaru v naší době již naprosto běžném a obvyklém. Např. údaj: 7. května 1756 = 17 56 05 07.

1.1.4. Místopis výskytu

O tomto katalogu byly návrhy zásad uvedeny částečně v bodu 1.1 ad A/ a přísl. poznámkách. Pro vypracování základního místopisného seznamu míst v Čechách je možno považovat za vhodnou práci Ant. Profouse: Místní jména v Čechách, pro místa na Moravě a ve Slezsku práce Ladislava Hosáka: Historický místopis Moravy a Slezska

a event. pro místa na Slovensku práci Bohuslava Bezděka: Menoslov obcí na Slovensku. Protože se v jedné zemi vyskytuje přes 10 000 míst, je zapotřebí manipulovat s čísly tohoto rozsahu. Pak je abecednímu řazení míst vlevo ekvivalentním pěticiferné číslo vpravo, jakožto dvě skupiny, které pro orientaci jsou bezesporu každému nejběžnější, tedy také nepřehlednější. Aby pak nevznikla číselová duplicita u týchž míst, musí být v našich poměrech zvoleny ku převodu na postupná pořadová čísla jen definitivní české názvy. Názvy německé a latinské se všemi obměnami (ale i obměnami v českém znění), jsou sice vřazeny do abecedního českého seznamu, jenže pořadová čísla jim odpovídajících českých názvů jsou uvedena ve sloupci jiném než postupná čísla českých názvů. Protože pak některá místa mají stejné názvy při zeměpisně úplně jiné poloze, je v takových případech důležité uvést ještě v jiném sloupci číslo jim blízkého obecně známého význačnějšího místa - viz tabulka obr. 1 (se smyšlenými pořadovými čísly).

1.1.5. Tvar štítu

Přestože tvar štítu se mění jak s dobou, tak i ve výtvarném pojetí (eliptický, čtvercový, španělský, francouzský, kartuš atd.) nebude zapotřebí většího seznamu, než vyjádří dvojiciferné číslo, i když některé štíty jsou zdobeny lemem různých podob. Barvy, střídající se v lemu, budou definovány v článku 1.1.6. a protože se lemy vyskytují jen vyjímečně, navrhuje se, aby jejich barvy byly zapsány v poznámkách.

1.1.6. Barvy

Číselník barev bude mít jednak čísla dvoumístná, tj. pro znaková pole, jednak čísla trojmístná, pro znamení, příkryvadla, lemy štítů, klenoty atp.

Dvoumístná čísla jsou pak tato:

Kovy	: zlato 1	Kožešiny	: hermelín 22
	stříbro 2		popeličina 33
Barvy	: červená 3		kunina 44
	modrá 4		sobolina 55
	černá 5		resp. atd.
	zelená 6		
	purpurová 7		
	oranžová 8		
	hnědá 9		
	přírodní 11		

Máme-li popisovat číslu dvou- až třibarevné střídání, kde se může vyskytovat i kožešina, musí zde být konvenčně zakotveno čtení čísel podle neměnitelného sledu. Např. napřed líc a potom rub příkryvadla (při dvou barvách jsou barvy a kovy odděleny nulou), nebo na perutích klenoty, že sled barev se bude číst shora dolů, nebo na lemu, že barvy se popisují od pravého horního rohu atd. atd. Příklad:

červená - modrá	304	
červená - zelená - černá	365	
červená - hermelín	322	není: červená - stříbro - stříbro

atd.

1.1.7. Poloha znaku ve štítu

Pro zjednodušení karty nedáváme do námětu větší členitost štítu než nejvýše štít čtvercový se srdečním štítkem. Vyjádřeno to je v nadhlaví sloupců (celkem pěti), kde zapíšeme ve sloupci polohu popisovaného znaku ve štítu. A vždy pak ve sloupci znaku takto polohopisně fixovaného se popíše barva pole a v poli pak vyskytující se znamení (svým tvarem a barvou).

1.1.8. Znakové znamení, resp. klenoty, či strážci štítu

Znakové figury budou mít soupis obdobného typu jako je soupis míst. Opět platí abecední seřazení českých názvů, jakožto stěžejní index, kterému odpovídá pořadové číslování. Německé a latinské názvy a v češtině používaná nepravá názvosloví se řadí rovněž abecedně mezi abecední sled hlavních českých názvů, ale významem odpovídající

číslování se řídí hlavními českými názvy a má vlastní sloupec čísel. Viz tabulka na obr. 1. I tehdy, nachází-li se popisná i výtvarná dokumentace některého znaku ze stejné doby, musí být proveden záznam na samostatných kartách, aby komparaci se ukázaly eventuelní jinak přehlednější odchylky a aby mohly být konkretizovány důvody, které k odchylkám vedly.

1.1.9. Přilba, ozdoba přilby, příkrývadla a ostatní

Tvar přilby se řídí především výtvarnickými historickými zásadami. Proto se zde nejvíce dbá zákonů purizmu. Výtvarníci ovšem při dnešním kresebném ztvárnění používají svých manýr. U přilb a tvaru štítu, respektive u ozdoby přilby se manýra neuplatňuje tak výrazně jako u příkrývadla.

Typ přilby se řadí nejlépe podle jejího historického vývoje, kdy typy přilb mohou obdržet tato čísla: 0 - není

- 1 - hrncová
- 2 - kbelíková
- 3 - kolčí
- 4 - turnajová
- 5 - burgundská atp. dále

Pro ozdobu přilby lze číslování přidělit podle různého tvaru, jako jsou točenice, korunky různých druhů, cimbuří apod. Přirozené, protože příkrývadla jsou kreslena různě bohatě, je nutné nalézt také vhodné verbální charakteristiky a k nim čísla. Ostatní přízdoby příslušenství znaků je možné podobně očíslovat podle dohody heraldických badatelů.

1.2. Převody slov na čísla v genealogii

1.2.0 Nomenklaturní katalogy všeobecně

O této otázce platí vše, co bylo řečeno v čl. 1.1.0.

1.2.1. Druh archivního pramenu a archivní místo

Pro genealogii a stejně i pro heraldiku je nutné sestavit a očíslovat v příručním katalogu všechny archivy a muzea, aby nemusely být citovány celé názvy archivů a muzeí. Právě tak musí být druhy archivních pramenů zaevidovány čísly. Tyto podrobnosti se vyznačí nejlépe v záhlaví karty.

1.2.2. Obory činnosti badatelského předmětu

Katalog oborů činnosti, obsahuje společenský rang a zaměstnání v abecedním sledu jako u lokálního značení míst a to nejen podle stavů, ale i se všemi odstíny titulů kněžských a mnišských, šlechtických vyšších i nižších, řemesel (při tom s jinými číslováními pro řemeslníky poddané a svobodné), úředníků všech kategorií a hodností (městských, panských, vládních a jiných), zemědělců (např. lánici, pololánici, čtvrtlánici atd., chalupníci, zahradníci, podruzi atd. atd., a opět svobodní a poddaní) atd. atd. Protože bude použito téhož systému převodů jako dle čl. 1.1.4. a jako dle čl. 1.1.8., bude převod ze slova na číslo a opačně z čísla na slovo snadný.

1.2.3. Časové údaje a údaje místopisné

Zde je nutné používatí týchž způsobů jako je vyjádřeno v čl. 1.1.3. a 1.1.4.

1.2.4. Katalog nemocí

Zde se jedná o číselník chorob, který po malých úpravách by měl odpovídat dnešním seznamům chorob, běžně používaným lékaři (min. zdravotnictví). Hlavně je nutné vřadit ve všech třech dříve používaných řečech mutace názvů diagnóz z minulých století, jako byly např. kol r. 1830 vydány Ant. Jungmannem v "Přehledu jmen neuhů" (nar. 19. 5. 1775 Hudlice, + 10. 4. 1854 Praha).

1.2.5. Ostatní údaje o jednotlivcích doplňující jejich běh života

Details o takovýchto záznamech budou rozvinuty v pojednání o genealogických rešerších.

2. Příklad

2.1. Volba pomocné vědy historické pro řešení

Pro předvedení číselného obsazení použijme nejprve heraldiku z důvodů jednoduchosti, jak jsme uvedli již v bodu 1.0. K tomu viz též tabulku na obr. 2.

2.2. Heraldika v číslech

2.2.1. Konvenční dohody mezi heraldiky

Dohodami mezi heraldiky je podle článku 1.1. nutné sestavit nomenklaturní katalogy, a to především abecední katalog znakových figur, jak je zmíněno v článku 1.1.8. a další katalogy, např. tvary štítů, helmů, příkrývadel, heraldické barvy atd. atd. Vše v heraldice musí však dostat jednotné české domluvené názvosloví s variacemi názvů, vyskytujícími se v češtině, němčině i latině, resp. některé i v dalších řečech, pokud to bude uznáno za důležité, a seřazené abecedně z důvodů přehlednosti pro převod v obou směrech. K tomu je navrhováno, aby byly úseky heraldiky rozděleny mezi znalce, kteří vypracují názvosloví jako návrh. Návrhy budou v několikačlenné komisi znalců oponovány a sjednoceny do jednotného návrhu předloženého plenu heraldiků ku schválení.

Co se týká čl. 1.1.4. Místopis výskytu a čl. 1.1.2. Třídní příslušnost nositele použijí heraldici údaje dávané současně pro genealogii.

2.2.2. Forma realizace číselných převodů

Prozatím (a připomínám, že jen jako příklad) je možno uvažovat o děroštitkové metodě zcela reálně jako o jedné z nejjednodušších metod. Číselná metoda pracuje v jednomístném seriálu s číslem 0 a řada končí číslem 9, při dvoumístných číslech počíná řada 00 a končí 99, atp. i u vícemístných čísel. Např. v místopisném číslování, kde předpokládáme v rámci jedné země s počtem přes 10 000 lokalit začíná řada 00000. Tolik jen jako forma číselná.

2.2.3. Forma karty

V závěru je přiložena zmenšená ukázka karty (Obr. 2) která však není míněna jako definitivní. Její popis a pořadí "hlavičky" musí podlehnouti úpravám v názvosloví uznaném kolektivem, šířka sloupců - počtům hesel ve schváleném katalogu, rozměr dílců děrovacímu stroji, úvod a poznámky na kartě potřebám kompletnosti rešerše.

2.2.4. Začáteční práce pro heraldický bank

Je samozřejmé, že do celkového heraldického banku budou sneseny i všechny popisy znaků vč. ostatních údajů z dosavadních heraldických sborníků a děl (Sedláček, Král, Siebmacher, Dobřenský, Vlasák a všech dalších). U všech autorů mají být zpracovány znaky jen těch rodů a jedinců resp. sídlišť, které někdy byly (i jen krátko) v českých zemích. Je nasnadě, že někde vyniknou při číslech i mýlky dřívějších badatelů, které je pak možno srovnáním a výběrem uvést i na pravou míru.

2.2.5. Správce banku

Tuto otázku je zatím nutné ponechat bez určení. Ale jako má SK ČSR a UVTEI kartotéky knih, časopisů ap. bude kartotéku heraldického banku nutné přičlenit k některé instituci, kde bude možno pomocí strojů provádět potřebné sondy. Ovšem potom tvar karty a početní úkony musí být podřízeny druhu stroje, který je k dispozici.

2.2.6. Závěr příkladu

Jak je vidět z podmíněnosti celé stati 2.2., je příkladový článek o heraldice v číslech míněn jen jako námět k řešení pro celý český heraldický kolektiv. Jsme

však přesvědčení, že nebude málo heraldických badatelů, kteří toto řešení by nepřijali a kteří pro svůj badatelský bank se již alespoň pokusí uvést námět po své vlastní úpravě do své soukromé realizace, i když budou zatím znakové figury, lokální údaje aj. uvádět slovy. Je také možné, že obětavi členové GHS vypracují v předstihu (pro užitek kolektivu) některý z abecedních seznamů ve smyslu čl. 1.1.0.

Obr. 3. K čl. 2.2.7.

2.2.7. Znak v číslech

Pro názornost je připojena kresbička smyšleného svisele půleného štítu neexistujícího rytíře a k tomu karta vyplněná číselným popisem erbu, archivními a časovými údaji pramenného dokumentu. Vše zatím ve smyšlených číslech.

ČISTÝ ŠTÍT Vlastimil Holejšovský

Dosud se hovoří o charakterních lidech, o lidech bezúhonných, čestných, prostých mravních kazů, jako o mužích čistého štítu. Je to jeden z přežitků feudalismu. Avšak ani za feudalismu nemohli se všichni erbovníci honosit dokonalými mravy a tudíž čistým, bezvadným štítem. Ti rytíři, kteří se dopustili nečestného činu, byli postiženi zvláštním snížením znaku. Toto snížení mělo svůj původ v Anglii. Nazývalo se "abatement" (čti ebetment), t. j. ubrání, újma, zmenšení. Spočívalo v tom, že provinilcova erbovní figura byla trvale poškozena zneuctujícím znamením, např. černým čtvercem uprostřed štítu. Výraz "abatement" dlužno rozlišovat od francouzského slova "abattement" (čti abatman), což značí ochabnutí, malomyslnost, zmalátnělost. V myslivecké řeči pak znamená vypuštění smečky psů.

Umenšený erb svědčil ovšem jen o postižení jeho prvního majitele, nikoli však jeho potomků. To platilo rovněž tehdy, jestliže umenšený erb měl označit nemanželský původ jeho uživatele. Panovníci projevovali dobrou vůli vůči nemanželským potomkům šlechtických otců tím, že jim sice ponechali otcovský erb, avšak přetažený pokosným nebo šikmým štrychem. Jindy zase změnili jim přídomek a pozměnili erbovní figuru. Tak císař Matyáš dal 17. února 1614 synům Václava Kekule ze Stradonic a na Pravoníně, zplozeným s neoddanou kmetičnou Alžbětou Trojanovou, majestát, aby se psali Kekulové z Žirovic a užívali erbu se lvem, který drží puštdadlo, kdežto jejich nemanželský šlechtický otec měl v erbu červený štít se stříbrným znamením hříče (tři puštdadel spojených spodky) a v kletou jedině puštdadlo.

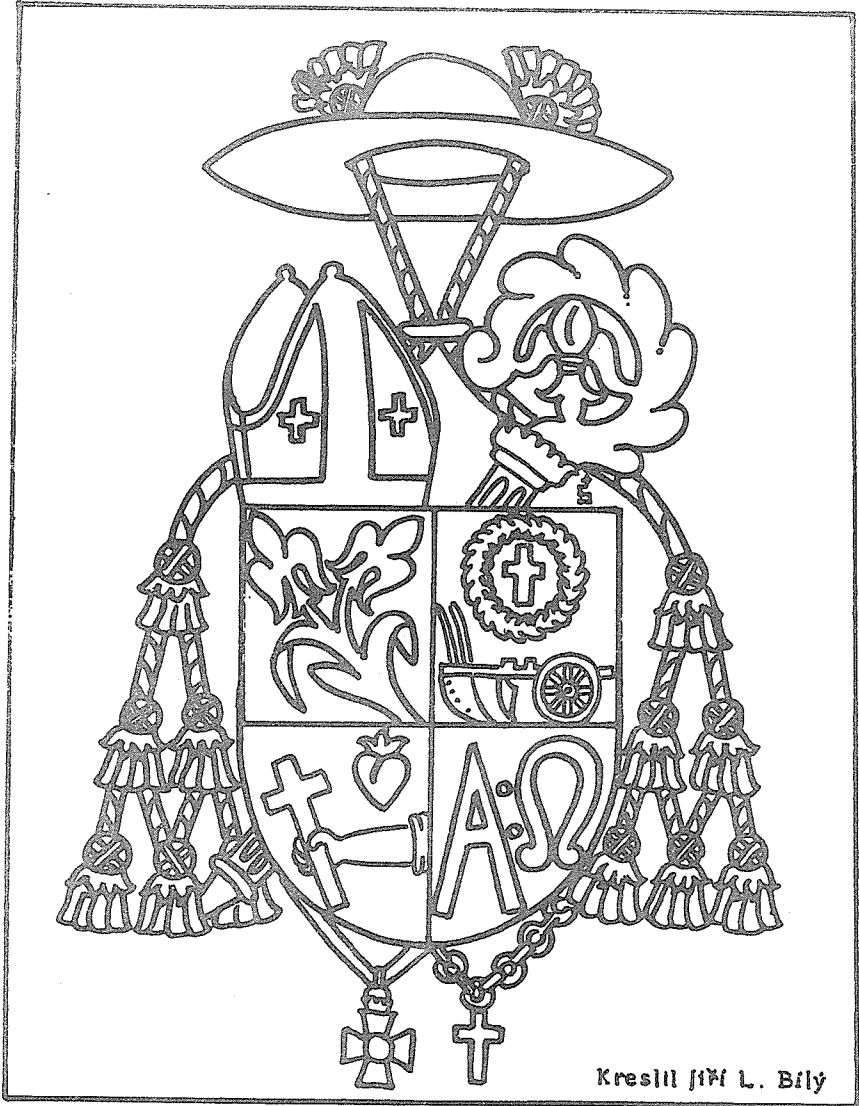
Také z tzv. "šteníř" býval udělován levobočkům. Nazýval se též lotrovský štít, neboť zobrazoval kůl (svislý dělicí pás uprostřed štítu) a Ondřejův kříž (pás kosmý a šikmý).

Socialistickou a komunistickou kulturu "můžeme budovat jedině tehdy, jestliže získáme přesnou znalost kultury vytvořené celým vývojem lidstva...."

Lenin

Druhá varianta opatského znaku Gregora J. Mendela.

Doplňk k recenzi studie dr. J. Sajnera G. J. Mendels Wappen.

Viz ČČM 9/1974, Listy GHS seš. 12/1976, s. 44 a také Listy GHS seš. 9/1975, s. 36.

ZPRÁVA VALNÉ HROMADY GHSP

Účetní rozvaha za kalendářní rok 1976

	Pokladna Kčs	Spořitelna Kčs	Celkem Kčs
Zůstatek k 1. 1. 1976	464,45	15.257,20	15.721,65
Příjmy: leden - prosinec 1976	12.065,10	60.797,74	72.862,84
Vydání: leden - prosinec 1976	12.529,55	76.054,94	88.584,49
Stav k 31. 12. 1976	12.216,30	43.918,98	56.135,28
Účelový kapitál tiskový fond	313,25	32.135,96	32.449,21
Účelový kapitál provozní fond			3.297,-
Zbývá provozní kapitál			29.152,21

Přehled příjmů a vydání za rok 1976

	Příjmy Kčs	Vydání Kčs
Zápisné nových členů	Kčs 1.110,-	
Členské příspěvky	" 32.979,50	
Příjem za dotisk Listů	" 5.638,-	
	39.727,50	
Příprava časopisu	Kčs 7.330,-	
Tisk časopisu	" 10.396,-	
Dotisk časopisu	" 500,-	
Poštovné časopisu	" 3.091,40	
		21.317,40
Příprava, tisk a prodej publikací	14.327,80	10.310,99
Zájezdy	7.100,-	5.835,-
Spolková místnost	627,30	3.724,45
Tiskový fond	692,-	
Pobočky	-	1.038,50
Vrácená půjčka	-	512,-
Nákup knih	-	1.632,90
Kursy pro genealogii a heraldiku	5.725,-	3.165,20
Poštovné	463,24	1.416,50
Ústřední režie: obálky a dopisní papíry	Kčs 1.274,-	
drobná režie	" 1.708,34	
	-	2.982,34
Průběžné položky	4.200,-	4.200,-
Celkem	72.862,84	56.135,28
Výsledný přebytek za rok 1976	-	16.727,56
	72.862,84	72.862,84

Revizoři účtů: Procházka Ladislav
Dr. Krajník Eduard
Bočková Marta

Pokladní: Šírl František

V Praze dne 26. ledna 1977

Zájem Pardubických o heraldiku a genealogii.

V regionální literatuře bývá čas od času vyhrazen prostor pro heraldiku, genealogii a jim sesterské obory. Soustavné a ucelené informace přinášejí dosud v každém ročníku Zprávy klubu přátel Pardubicka a je patrné, že tento obsah čtenářům, jichž počet vzrůstá, dobře vyhovuje. Rád bych opět u pozornil naše členy a záměse o rodopisné bádání a naše heraldiky a sfragisty na příspěvky, publikované v ročníku 1976.

Čís.	Strany		
1	1 - 3	TEPLÝ Jaroslav	: Znak města Pardubic
	4 - 6	KOTYK Jiří	: Arnošt z Pardubic (život, literatura)
	8 - 9	VYŠÍN Karel	: Znak Karáska Lvovického ze Lvovic (kresba erbu J. Hanáček)
2	12 - 13	LIŠKA Karel	: Pečetě města Dašic (4 kresby autora)
	1 - 3	TEPLÝ Jaroslav	: Znak města Pardubic (pokračování)
3	10 - 11	VYŠÍN Karel	: Talackové z Ještetic (kresba erbu J. Hanáček, Brno)
	11 - 12	LIŠKA Karel	: Pečetě města Pardubic (5 kreseb autora)
	2 - 4	TEPLÝ Jaroslav	: Znak města Pardubic (pokračování)
4	6 - 7	VYŠÍN Karel	: Vojtěch jinak Saska z Vacovic (kresba erbu J. Hanáček)
	10 - 11	LIŠKA Karel	: Holice v Čechách pečeti - 5 kreseb autora)
	11 - 13	FRAJDLOVÁ E.	: Tvrze na Pardubicku - BLÁTO, HORNÍ JELENÍ, JÍLOVKA
5	4 - 6	TEPLÝ Jaroslav	: Znak města Pardubic (pokračování)
	10 - 11	VYŠÍN Karel	: O rodu de Bossi (kresba erbu Em. Konopásek)
	11 - 12	FRAJDLOVÁ E.	: Tvrze na Pardubicku - JEZBO ŘÍCE, MORAVANY, ROSICE n. L.
6	5 - 6	RUŽIČKA Jindřich	: Jaroslav z Pernštejna (1528 - 1560)
	6 - 7	VYŠÍN Karel	: O Černínech erbu třmen (kresba erbu J. Hanáček)
	8 - 10	KOTYK Jiří	: Rodina Balbínů a Pardubice
7	13 - 14	FRAJDLOVÁ E.	: Tvrze na Pardubicku - PRAVY, SEMÍN
	6 - 7	TEPLÝ Jaroslav	: Znak města Pardubic (dokončení)
	7 - 9	KOTYK Jiří	: Rodina Balbínů a Pardubice (dokončení)
8	12 - 13	VYŠÍN Karel	: Jistebnický z Jistebníka (kresba erbu E. Konopásek)
	15 - 16	FRAJDLOVÁ E.	: Tvrze na Pardubicku - SVOJŠICE
	7 - 5 - 6	PETRYŠÍN Julius	: O znaku bílého půlkoně
9	14 - 18	KOTYK Jiří	: Diviš Bořek z Miletínka
	18 - 20	VYŠÍN Karel	: Collonové z Felsu (kresba erbu Em. Konopásek)
	23 - 24	LIŠKA Karel	: Pečetě města Horního Jelení (5 kreseb autora)
	24 - 27	KREMER V.V.	: Sezemice k 750. výročí trvání města
	28 - 31	ŽANDOVÁ Elvira	: Tvrze na Pardubicku - URBANICE, BARCHOV - VESELÍ, VYŠEHNĚVICE, KUNĚTICKÁ HORA
10	6 - 9	KOTYK Jiří	: Pardubice v držení pánů z Miletínka
	18	LIŠKA Karel	: Pečetě Choltic (2 kresby autora)
	18 - 19	VYŠÍN Karel	: Svítkovský ze Škudel (kresba erbu E. Konopásek)
11	20	- " -	: Znak Thuna - Taxisů
	20 - 29	ŽANDOVÁ Elvira	: Tvrze na Pardubicku - KUNĚTICKÁ HORA
	10	ŠEBEK František	: Tvrze na Pardubicku - HODČANY
12	15	VYŠÍN Karel	: Znak Pravětických z Radvanova (kresba erbu V. E. Konopásek)
	2 - 3	BERNARD Jaroslav	: Zapomenutý východočeský rybníkář Burjan Svitkovský ze Škudel
	5 - 7	BIČÍK Zdeněk	: O pardubických matrikách
14	VOSTATEK Miroslav	: K poštovní historii Pardubic (kresba autora)	

Rudolf Zrůbek

OBSAH

PRÁCE ČLENŮ, MATERIÁLY

Jiří Aleš	Počátky rodokmenu rodu Alšů	29-33
Karel Bezděk	Ze sedmého sjezdu Slovenské historickej spoločnosti 9. - 12. 6. 1975	97-99
Jiří Bílý	Erb Jiřího Mahena	63-64
Jiří Bílý	Druhá varianta znaku Gregora J. Mendela	198
Václav Elznic	Inkolát v českém státním právu	53-62
Václav Elznic	Prosebný list pobělohorských exulantů císaři Ferdinandovi III. roku 1637	115-126 a 138-140
Bohumil Fremut	Ideové náměty a úvahy o genealogii a heraldice	101-115
Viktor Gentner	Počební metody v heraldice a genealogii 1. část: Úvod a heraldika	189-197
Vlastimil Holejšovský	Julius Zeyer a Stoneovi	113-115
Vlastimil Holejšovský	Tři Václavové Frýdové a původ Jaroslava Vrchlického	154-161
Vlastimil Holejšovský	Čistý štít	197
Jaroslav Honc	Možnosti a cíle české kvantitativní genealogie a heraldiky	1-13
Jaroslav Honc	Rekonstrukce rodiny Marie Barbory Pálffyové provdané Valdštejnové (1694 - 1769) a diferenční fertilita a mortalita	75-79
Jaroslav Honc	Završená rekonstrukce rodiny Magdaleny Čudové, babičky Boženy Němcové, a východočeská genealogie	129-132
Jaroslav Honc	Archiv a rozrod Františka Palackého	172-173
František Hyksa	Znak Hermenegilda Jirečka ze Samokovu	20-21
Helena Janderová	Jmenný fond v urbáři velkostatku Kostelec nad Černými Lesy z roku 1565	141-149
Vilém Jersák	Petr Figulus a jeho rod	23-24
Jaroslav Jihlavec	Rodinné vztahy ve světle zápisů starých pozemkových knih	93-97
Jan Křivohlávek	Původ JUDr. Františka Uhra	91-93
Vladimír Lešinger	Vývoj a konečná podoba znaku města Šumperka	85-86
Karel Liška	O rychtářských pečetích	86-89
Rudolf Melichar	Nedožívali se dříve lidé vysokého věku ?	90-91
Miloš Munzar	Nevolník Eliáš Munzar a jeho velkostatek Filířovice u Dvora Králové nad Labem v letech 1615 - 1757	162-171
Viktor Palivec	Tělesní lékaři českých králů	70-75
Viktor Palivec	K teorii městské heraldiky	174-175
Viktor Palivec	Stará lékárnická závaží	186-187

Ladislav Procházka	Jindřich Procházka (+ 11. 12. 1975)	22
Vladimír Procházka	Heraldika na stránkách našich časopisů	175-176
Vladimír Rolinc	Komplexní rozbor - předpoklad pro použití dat rané popisné genealogie pro účely kvantitativní	127-129
Karel Samšínák	Provázkové z Lanova	14-16
Věra Sekotová	Vrchnostenská křestní matrika pro poddané v Bratčicích 1642 - 72	150-154
Jan Skutil	Genealogie mrštíkovského Roku na vsi	65-69
Jan Skutil	K sedmdesátinám Dr. Františka Mojžíše	89
Václav Starý	Listina Petra Vlacha z Březí z roku 1435	27-28
Zdeněk Šamberger	Sociální aspekty v českém národním obrození	79-85
Ivan Štarha	Rejstřík osob v Hosákově místopise	173-174
Tompos Ernő	Středověké pečeti týkající se ČSR v Šoproňském archivu (dř. Oedenburg)	16-18
Miloslav Trmač	Jean Louis Raduit de Souches, úspěšný obhájce Brna proti Švédům, jeho původ, potomci a dědicové na Moravě	33-41
Jiří Vraný	Zajímavé zápisy v matrikách	26-27
Jan Wagner	Genealogické prameny v literární pozůstalosti L. Mašinové	42-43
Rudolf Zrůbek	Zájem Pardubických o heraldiku a genealogii	43-44 a 200

INFORMACE ČLENŮM, ZPRÁVY, ANOTACE ODBOBNÉ LITERATURY

Schůzky ve 4. čtvrtletí 13, Naše rovy 13, Výběr ze zahraniční literatury 19 - 20, Pravidelné schůzky v naší klubovně (R. Melichar) 24, Zpráva pobočky Ml. Boleslav 24, Účetní rozvaha za kalendářní rok 1975 (M. Bočková) 25, K zájezdu GHS pobočka Ml. Boleslav (P. Nickmann) 26, Pátrá se po .... 26, Kolektivní dílo Znaky a pečete středověkých měst (V. Palivec) 44 - 45, Zprávy Kruhu přátel českého jazyka (V. Palivec) 46, Poznáte svůj rodokmen? (V. Palivec) 46, Zpráva pobočky Ml. Boleslav: Plán činnosti 46 - 47, Zpráva o činnosti GHS v Praze - pobočka Brno v r. 1974 (J. Skutil) 47-48, Zpráva pobočky Ústí nad Orlicí 49, Zápis VII. valné hromady 49 - 52, Důležité upozornění 52, Pátrá se po ... 52, Zpráva o setkání rodu Holovských (E. Holovská) 62, Referát o výsledku jarního kurzu GHSP (R. Melichar) 87 - 89, Z výletu do Slavkova u Brna (J. Špatný) 89 - 90, Pobočka Ústí nad Orlicí 90, Marie Tischlerová: Středověký richtár Hans Hebenstreit v Košiciach (T. Krejčík) 99, Béla Popovics: A magyár városok cimeroi (J. Bílý) 99 - 100, Juraj Fojtík: Městské a obecné pečate trenčianskej zupy (J. Bílý) 100, Pátrá se po ... 100, Tisící člen GHSP 132, Průběh zájezdů Genealogické a heraldické společnosti v roce 1976 (J. Prusík) 133 - 134, Zájezd pobočky Mladá Boleslav (J. Kovář) 135, Setkání a přednášky místní pobočky v Brně 135, Exkurze po městě "Tři zlatých pohárů" (O. Doubek) 135 - 136, Zájezd pobočky Brno do Mor. Krumlova (O. Doubek) 136, Vycházka pobočky Brno do Těšan (J. Pichla) 136 - 137, K památce MUDr. Františka Sychry (J. Křivohlávek) 137, Úmrtí členů GHSP 138, Ustavující schůze pobočky GHSP v Táboře (J. M. Stančík) 176, Pátrá se po ... 176, Tisková oprava ke str. 80 a 84 176, Zájezdy GHSP v roce 1977 177, Plán pondělníčků na druhé čtvrtletí 1977 (R. Melichar) 178, Termíny heraldických středečních schůzek (K. Heinz) 178, Ukončení první části

l. kurzu základů heraldiky (K. Heinz) 178, Výstava rukopisných kronik (R. Melichar) 179, Exkurze genealogů do Státního ústředního archívu (J. Honc) 179, Druhý kurz čtení starého písma pro rodopisce a kronikáře (R. Melichar) 179 - 180, Náplň Praktického kurzu pro genealogy (J. Honc) 180
 Pobočka Brno. Výroční zpráva za správní rok 1976 (J. Skutil) 181 - 184, Plán činnosti brněnské pobočky v roce 1977 184, Naše rovy 184, Zpráva o činnosti pobočky GHS Mladá Boleslav za období r. 1976 185, Zpráva o průběhu valné hromady pob. GHS Mladá Boleslav, konané dne 8. ledna 1977 v Holých Vřších u Mladé Boleslavi 185 - 186, Plán činnosti pobočky GHS Mladá Boleslav na rok 1977 186, Husitství v erbech (V. Palivec) 187, V květnu a červnu 1976... Dr. Prusík (J. Prusík) 187, Jaroslav Vlach, Materiály k vývoji průmyslu, obchodu, živnosti a řemesel v Žarošicích v letech 1654 - 1948 (V. Palivec) 188, Za Vilémem Jersákem (F. Šilar) 188, Účetní rozvaha za kalendářní rok 1976 (F. Širl) 199, Osobní, místní a věcný rejstřík 4. řady 201 - 210.
 V příloze vychází postupně Soupis příjmení okresu Jílové Viléma Saitla a jednorázově Dotazníková akce GHSP roku 1975 - 1976. Výsledky (20 stran, R. Melichar).

OSOBNÍ, MÍSTNÍ A VĚCNÝ REJSTŘÍK

Rejstřík neopakuje údaje osobních rejstříků u studií Elznic, Prosebný list 115-126, 138-15 140 a Janderová, Jmenný fond 141-149, nepodchycuje osoby, místa a věci organizačních zpráv a sdělení členům a vymečává průběžná hesla genealogie, heraldika, rodopis, znaky a podobné odkazuje na stránky Listů GHSP. Práce a zprávy str. 181-200 a příloha str. A-V, dodatečně do řady připojené, nejsou rejstříkovány.

A

Adlspach z Darmsdorfu 44
 Albík z Uničova 71
 Aleš, Horouty 28-31
 Mikuláš 112
 Althaus, Jan 73
 Amade-Uchtritzové 98
 Amcha z Borovnice 44
 Andělka, okr. Frýdlant 114
 anketa GHSP 3
 antroponymie 46
 Argenzol, sv. p. 77
 archivnictví 5,8
 Arnošt, v. z Pardubic
 architektura, znaky 8
 z Aspeltu, Petr 70
 atlas, znaky, rody 5,10,12

B

Balbín, B. 102, 106, 200
 Baltazar, v. de Tusia
 Barchanec z Baršova 105
 Bartl 157
 Bartonové z Dobenína 111
 barvy, znaky 45

Bassevi, Jakub 110
 Bechyně z Lažan 175
 Bém Melichar 163
 Beník z Pelřtorfu 161
 Beranová 162
 Beránek 164
 Beroun 174
 z Birkenwaldu v. Březina
 Bílek Tomáš 57, 115, 116
 Blanquard v. Meldemann
 Bláha 108
 Bočan 153
 Bogdunozovicové 43
 Bohdanecký z Hodkova 150
 Bohdaneč, okr. Pardubice 44
 Bombelles, Henri 113
 Bořek z Miletínka 200
 de Bossi 200
 de Bourdigale 40
 Bouška 155
 Bradáčov, okr. 154
 Bráf 172
 z Brachfeldu Jindřich 63
 Brandýs nad Labem 156
 z Brandýsa v. Jiskra

Bratčice, okr. Kutná Hora 150-155
 Brechler z Troskovic 175
 Bratislava 17
 Brazílie 14
 Brdička 165
 Břevnov (Praha 6) 5
 Březina, J. V. Felix 108
 z Bubna a Litic 34, 39, 175
 Budovec z Budova 175
 buržoasie, městský stav 81
 Buřič 155
 Buzici, znak 175
 Bystrc, okr. Ústí nad Orlicí 91, 92

C

Caretto-Millessimo 108
 cejchy 10
 Celler z Rosenthalu 44
 Clam-Gallas 76, 113, 114
 Csákyová 77
 Czirk z Dýbsdorfu 43

Č

Čapek 100
 Čarek Jiří 10
 Čáslav, okr. Kutná Hora 174
 Čebiš 176
 Čech, Svatopluk 175
 Čejka z Olbramovic 44
 Čejkířik 72
 Čelákovice 86, 87
 Černínové 200
 Černokostecko 141-149
 Černovice, okr. Tábor 91
 Červinka 172, 173
 Česák 162
 Česká numismatická společnost 1
 České Budějovice 174
 český znak 2
 Čuda 130-132
 Čulík z Rutfasu 43
 Čuta 66, 68

D

dáma, manželka 27
 Daněk 111
 Dašice 200
 Daubek 175
 David Christ. 182
 dědicové, podíly 93-95
 dějiny státu a práva 5
 demografie 5, 6
 Dentico di Frasso, Luigi 34
 desky zemské 11, 56, 57
 Diváky, okr. Břeclav 65-69

Diviš 165
 Divůček 156
 Dlouhoveský, biskup 102
 dluhy 94
 z Dobenína, v. Barton
 Dobner, Mikuláš 113
 Dobřenský z Dobřenic 150, 153
 Dohalský z Dohalic 157, 57
 Dolní Kruty, okr. Kolín 155
 z Domažlic, v. de Tusia
 Domažlice 174
 domovní znamení 10
 Doskočil 154
 Doudlebský z Doudleb 155
 Drážďany 118, 119, 126
 Dromsdorfové, rod 43
 Duda 156, 157
 důstojníci, armáda 14
 Dvůr Králové 162-174

E

emigrace, Bílá Hora 7, 56, 57
 erbovní knihy, památníky 8
 Esse, Daněk 111

F

Fabricius z Rosenfeldu 26
 falza, šlechtictví 2, 12
 Farmačka 188
 Ferdinand I 55, 85, 86, 105, 106, 108, 141
 Ferdinand II 55, 117
 Ferdinand III 55, 116-119, 126
 Ferdinand V 59
 fertilita 5, šlechtická 75-79
 Fibiger 162-166
 Figulus, Petr 23, Zelinka 23
 Fikar z Vratu 105
 filigrány 10
 Filířovice, okr. Dvůr Králové 152-170
 Finger 165
 Fischer 113
 Florýn z Lamštejna 70, 72
 Franchimont 74
 František I 59
 František II 58
 Fräntzel 130, 131
 Frida, v. Frýda
 Fridl 152
 Fridrich z Olomouce 70
 Fridrich z Ottenfeldu 159
 Freidrich v. Frydrych
 Frýda 154-161
 Frydrych 156-159
 Fürstenberk, Maxmilián 113-114

G

de Gallis 72
 genealogické právo 2,5,11-12
 genealogická sbírka, L. Mašínová 42-46
 genetika, příbuzenství 9
 Gerštorf z Gerštorfu 44
 Gileis 17
 Gross 114
 Guarinoniusové 73
 v. Günther 74

H

habilitace, inkolát 53,56
 Hadrbolec 159
 Haindl 130
 Hájek z Hájku 72
 Handsch z Limuz 72
 Hanykř 153
 Harant z Bezdružic 101
 Hardtmuthové 111
 Hebenstreit, rychtář 99
 Heiňl 57
 heraldické právo 5,11,12
 Heroldt z Todtenfeldu 74
 Heroldt 70
 Hertodt 74
 Heřman, v. ze Zvířetic
 historická demografie 5,6
 historická geografie 12
 historiografie, Čechy 3
 hodiny, mobiliář 77
 z Hohenfallu 26
 Holice 200
 Holmes Henry 113
 Holovský 62
 Honz 156
 Horní Jelení 200
 horníci 8
 Horouty, okr. 29-31
 Horšovský Týn 107
 Hořčický z Tepence 73
 Hradec Králové 174
 Hradecký 165-166
 Hradisko, klášter 70
 Hranice na Moravě 150,151
 Hrdina 60,61
 Hrdlička 69
 hrnčíři, Lanškroun 23
 hřbitovy, znaky 8
 Huber z Riesenpachu 73
 Huber 73
 hudebníci 8
 Hunčovský 74

CH

Chamaré, hr. 77

Chanovský z Dlouhé vsi 77
 Chmelík 188
 Chochołka 188
 Choltice 200
 z Choltic 71
 Chorvatsko, reemigranti 22
 Chotek z Vojnina 38
 Chotouchovský z Nebovid 150
 Chrudim 174

I

ideologický boj 3
 imigrace, šlechta 34-39
 individuální genealogie 4
 inkolát, Čechy 53-59

J

Jablonné nad Orlicí 23
 Jäger 162-166
 Jakubička 154,155,159
 Jakubovců 98
 Jansa 60
 Jaroměř 174
 jazyk, národní obrození 82
 jelení parohy, znak 85,86
 Jeník z Bratčic 96
 Jeníšek z Újezda 96
 Jenšík 155
 Jesenský z Jesení 73
 Jireček 20,21
 Jirka 188
 Jistebničtí z Jistebníka 200
 Jiří, v. z Poděbrad
 Jiskra z Brandýsa 17
 jména, příjmení, jmenný fond 8,9,141-149
 Josef II 56,58
 Jozífek 165
 Judek 162,164-166
 Judyta 155
 Jungmann 67,69 193
 Just 95,96

K

Kaceřov, okr. 141
 Kadaň 174
 Kamenice nad Lipou 14-16
 Kamenský 66
 kantoři 8
 Kapelle 162,163,167
 Kaplíř ze Sulevic 101
 Kapoun ze Smiřic 175
 Kappler 17
 Karásek ze Lvovic 200
 Karel VI 57-58
 Kaška 61

- Katzenstein, 17,18
 Kavka 167
 Kelč, okr. 128
 Kerunk z Pirnbaumu 71
 Ketteler 77
 Kilián 69
 Kiral 60
 Klabannová 95-96
 Klajba 69
 Klášter, Mnichovo Hradiště 93,94
 Klatovy 174
 Klimeš 66
 kmotři, křty 26
 Kekula ze Stradonic 197
 Kekulové z Žirovic 197
 knihovna, palác 77
 Knížatů 158
 Koblížek 60,61
 Kocanda 153
 kočí, palác 77
 Koktan 155
 kolektivní biografie 5,7,8
 Kolín 174
 kolonizace, 18. století 60-62
 Kolovrat-Libštejský 77
 Kolyát 163
 Komárek 66,69
 komorná, palác 77
 komorní města, rychtář 86
 Konečný 188
 z Kopidlna 86,87
 Kopp 14,72
 Kopřiva 155
 Körbl 114
 Kordule ze Sloupna 43
 koruna česká, inkolát 53-59
 Kosoř Malovec, v. Malovec
 Kotrlík 153
 Kounic 40
 Kouřim 174
 Kovář 158,159
 kováři, znak 20
 Krabice z Vejtmile 106
 Králové, Čechy 70-75
 Krátký 60,61
 Krato z Kraftheimu 72
 z Kravař 71
 z Krčína 72
 kronikáři, Dlask 80
 Kroutil 156
 Kruh přátel českého jazyka 46
 Kruliš-Randa 112
 Krupá z Probluze 43
 Křivohlávek 60,61
 Křížek 157
 Kučera 158
 kuchař, palác 77
 Kulhánek 162
 Kutálek 66
- Kutná Hora 174
 kvantifikace, vědy 4,6
 kvantitativní genealogie 1-13
- i.
- z Lamrštejna v. Florýn
 Lassau Michal 73
 Laštovička 159
 léčení, čeští králové 70-75
 Lehnar z Kouby 72
 Lehomský z Malovic 105
 lékaři, znaky 14, královský
 dvůr 70-75, šlechtici 72-75
 Lellens, Trnava 17
 Leopold I 37, 86
 Leopold II 57
 les, prodej 28
 Letiny (okr. Přeštice) 70
 Levínský z Levína 108
 Lhotka, okr. 155
 Libeň, Praha 175
 Liebig 111
 z Lipé 181-2
 z Lipovic 27
 listiny, před 1526 27
 Liška 61,159
 literární historie, Rok na vsi 65-69
 Litoměřice 174
 Löw z Löwensteinu 73
 Löw z Erlsfeldu 74
 lokajové, palác 77
 Loket 57
 Longevault 26
 Louny 174
 Ludvík Jagellonský 87
 Lunák 165
 Lysá nad Labem 141
- M
- Mágrle ze Sobíšku 44
 Mahen Jiří 63
 Malík 188
 malíři, dějiny umění 16
 Malovec, Michal 102
 Malovec Kosoř 101
 z Malovic v. Lehomský
 z Malštejna v. Florýn
 Man 164
 Mandelík 68
 Mánes, Josef 108
 Marci z Kronlandu 74
 Marie Terezie, císařovna 57,58,109
 maršál, Souches 33
 Maršovice, okr. Benešov 101
 z Martinic 102
 Mašek z Massburgu 108
 Materna z Květnice 153, 161

- Matthioli 73
matriky 5-9, studium 26-27
medaile 2
Měchura 172,173
Meldemann 34
Mělník 174
Mendel, Greg. J. 198
městská heraldika, Šumperk 85,86
městské znaky 5,9,10,45
městské pečeti 87
měšťané, statky 57
z Mezihoří v. Šašek
mezipородové intervaly 79
Michna z Vacínova 107
Mikeš 153
Mikuláš z Jevíčka 70
Mischullinger 17
Mitrovský z Mitrova 58
mlynáři, národní obrození 84
Moleš 188
mononymie, křestní jména 9
Moor 113
mortalita, šlechta 75-89
Most 174
Moutnice 69
Mrázek 61
Mrštíkové, bratři 65-69
Munzar 162-170
Musil 153
Myška 153
- N
- Načeradec, okr. Vlašim 158
Nagel v. Nagel 108
Národní muzeum v Praze 1
národní obrození 79-85
národní trh 81
Náry 98
Nejedlý z Vysoké 44
nemanželské děti 26-27
Němcová, Božena 130-132
Němeček 69
Netbalec, Horouty 28,29
Němčice, okr. Klatovy 102
Neveklovice, okr. Mladá Boleslav 93-95, 97
nevolnické povstání 1775 7, 8
nevolnictví, národní obrození 80
nobilitace 14
Nová Ves, Chotěboř 151
Novotný Ludvík 66
Novotný 130-132
numismatika 1,2
Nymburk 174
- O
- Oliva 26
- Opršal ze Žher 44
Custojovec z Radvanova 154,155
- P
- Pachta z Rájova 107
palác, Valdštejnův 76,77
Palacký, František 172,173
pání, šlechta 2
Pankl 130-132
z Pardubic Arnošt 44,200
Pardubice 141,200
de Pauli 156,161
Paul 162,165
Pavelka 164
Pálffy 75-77
Pecka, Nová Paka 101
pečeti, Alšové 31, Maďarsko 16,
města 27,28
Pech 188
z Pernštejna, Jaroslav 200
Pešek 157
Peters 162,164
Petr z Aspeltu 70
Petrbok 100
Pětipeský z Chýš 105,110
Pirna, Sasko 116, 117
Písek 30,31,174
Plachý 188
Platthy, zemané 98
Plzeň 174
Pockel 17
z Poděbrad Jiří 54
Poděbrady 141
Poláček 153
Polak 165
z Poli 156,161
Polička 174
Polívka 162
pomocná věda historická 1
populacionistika 6,7
populační sondy 6,7
poustevník, křty 27
pozemkové knihy 93-95
požárnost, L. Mašínová 42-46
pracovní skupiny 3
Praha 174
prameny, archivy 5,8
Pravětičtí z Radvanova 200
Pražák Albert 154
Provázek z Lanova 14-16
Prusík 187
příjice 14
z Přílepu Hynek 27
přírodovědci, znaky 14
přísaha k zemi, inkolát 55,56,58
Přítočný 159
Psota 66
de Puchaim 40

purkrabí, úřad 17,18
 Purkyně J.E. 111,133
 Pusch 162,164
 Puteani 175

R

raabizace 60
 Rakovský 98
 Radu it v. de Souches
 Randa Ant. 112
 rekonstrukce rodin 5,6,75-76, 91-93,130-132
 replika šlechtických příjmení 4
 revers k zemi 53,55,58
 Reynolds 113
 Rieger F.L. 112,172,173
 Richter 108
 v. Richtersburg 108
 Riker 165
 Ringehoffer 111
 Roder z Feldburka 159
 rodina, v. rekonstrukce rodin
 rodinný list 75-79
 rodokmeny, Slovensko 54
 Rodopisná společnost československá 2
 rodová tradice, šlechtictví 63,64
 Rohan
 Rohan 111
 z Rosenfeldu v. Fabricius
 Rotschild 110
 z Roupova 40
 Rozsival 69
 Rožďalovice, Nymburk 75-77
 z Rožmberka 108
 Rožmitál 141
 Rožmitálský 158
 Rudolf Habsburk 105
 Rudolfov, okr. České Budějovice 5
 v. Ruppau v. z Roupova
 Rybář 66,68,69
 Rybná nad Zdobnicí (dř. Německá Rybná) 60-62
 rychtáři, pečeti 86,87
 rytíři, šlechta 2

Ř

řemeslníci, národní obrození 83
 z Říčan 105
 Řihů 153

S

Salch 18
 Sambucus 73
 sběratelství, numismatika 1,3
 Segantini 74
 selské povstání 1775 80

sfragistika 45
 Scharoch 18
 Schäfler 113
 Schmidt 165
 Schrag 73
 Schutzwert 108
 Schwartz 18
 Sixt z Otterdorfu 105, 108
 Slavík 176
 Sládek 159
 Slaný 174
 Smečno 141
 Smiřický ze Smiřic 141
 sněmy, šlechta 58
 sociální původ, vlastenci 79-85
 sociální deklasace 5,10,11
 sociální kapilarita 5,10,11
 Solopisky, okr. Kutná Hora 91
 sondy, populace 6,7
 de Souches 33-41
 Soukup 155
 Srbsko 14
 Stará Huť, Hořovice 114
 staré rody, šlechta 54,55
 statistika, metoda 4
 státní výzkumný plán 6
 státní právo 59
 Stříbro 174
 Staude 162
 stavové, rytíři 11, páni 53
 Steinmetz z Lilienkronu 73
 Stiasný 69
 Stodola, Stodolius 72
 Stolz 61
 Stone 113-115
 Strada 105
 Straka z Nedabylic 112
 Strakova nadace 2
 Strasch 18
 v. Strohberg v. Vejvoda
 Strouhal 69
 Střela z Rokyc 158
 Suber 18
 Suchánek 66
 Sušice 174
 Svatoš 153
 Svítkovský ze Škudel 200
 Svoboda 159,160 188
 v. Svieten 74

Š

Šafr 165
 Šafgoč 77
 Šandera 153
 Šašek z Mezihoří 108
 Šašek 133
 Šárovec z Šárova 43
 Šírer 163

Škoda 111
šlechta, stavové 2, atlas znaků 5,9
    Anglie 7
šlechtická jména, přídomky 9
Šlik 39-41
Šmerovský z Lidkovic 150,151,153
Španovský 155
Špok 108
štambuchy 8
Štastný 153
ze Šternberka 173
Šubrť 61
Štěpánek 153
Šumperk 85,86
ze Švamberka 106
Švanda ze Semčic 108
Švec 155

T

Tachov 174
Talackové z Ještětic 200
Tannfeld 18
Taubenthaler 74
Tejkl 60,61
témata, kvantitativní genealogie
    a heraldika 4-15
Tereziánský ústav šlechtičen 2
terminologie, slovník 5,12, heraldika 45
Tesař 91
Tetlinger 18
Thám 77
Thun-Taxis 200
Tieftrunk 74
Tichej 153
Tippmann 115
Tlapák 176
Tluxe 18
Tobiška 61
Tom 165
Tomášek 153
de Trahotusch 40
Trauttmansdorff 113
Trnava 17,18
Trojanová, Alžběta 197
z Troskovic v. Brechler
třicetiletá válka 33,37
Tuček 26
de Tusia 70
Týbl 69
tyfus 14
Tyrall z Treuburku 159

U

Uechtritz v. Amade
z Ugarte 34-41
Uher, JUDr. František 91
z Uničova v. Albík
uniforma, zemský sněm 58
Urban 159,69

úředníci 8
Ústav nemocí lodních a tropických 14
Ústí nad Labem 17,174

V

Vala 69
Valdštejn, linie Hostinné 76
    linie Vartěnbek 76
Valdštejn 75-77, 102,111
Válek 66
Vančura 63
Vančura z Řehnic 63,64
Vánů 153
Vašíček 61
vědecké úkoly GHSP 1-13
Vejvoda 108
Velké Meziříčí 73
venkov, kapitál, výroba 80
    rody 65-69
venkovská chudina 8
Venturovec 98
z Větčina 158
Vchynský 173
Válek 188
Verdek, okr. Dvůr Králové 166
Vícemilice 149
Viktorin 65
Vladislav II král český 54,55,107
Vlach 149 183
Vlach z Březí 27,29
Vlachovo Březí 27,29
Vlastislav, kníže, rod 107
vlastenectví, národní obrození 83
Vlčík 153
Vodňanský
Vodňany 174
Vojický z Nové Vsi 57
Vojíš Saska z Vacovic 200
Vojta 68
Voldřich 52
Vondráček 158
Vorel 160
Votápek z Ritterswaldu 108
Vovčík v. Jireček
Vratislav z Mitrovic 175
Vrba 157
Vrchlický Jaroslav 154,156,159,160
výměnek, dávky 94
vymírání šlechtických rodin 63, 64
Vysoké Mýto 174
vysokověkost 90,91
výpočetní technika 4
vztahy, výroba, trhy 84

W

Waldmann 57
Waldstein Ladislav 35

Weitraher 18
v. Werdenberg 41
Wittich 165
Wulczko 18

Y

Ychtryc v. Amade

Z

Záblatí 29
zbraně, sbírka 77
Zdražilek 188
Zelinka, Figulus 23
zemské úřady 54,55
Zeyer Julius 113-115
zchlápění, šlechta 11
Zinsendorf hr. 182
zletilost, šlechta 57

značky, pečeti 17,18
znaky, znamení 5,10
Znojmo 18
ze Zochdole 18
Zvětšín v. z Větčina
ze Zvířetic 18

Ž

Žarošice, Hodonín 149
Žatec 174
žebráci, svědci 26
železná koruna 20
Ženich 153
živnostníci, národní obrození 84
Žídek 72
Žižka Jan 109
Žleby 150
župan, úřad 17

Sestavil J. Honc

Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze

Vydala ve volných lhůtách pro své členy Genealogická a heraldická společnost v Praze, 150 00 Praha 5, Holečkova 7, v r. 1976. Za věcnou správnost příspěvků, tištěných jako rukopis, odpovídají autoři; autorská práva jsou jim zachována. Bezplatný odběr je vázán na zaplacení ročního členského příspěvku. Řídila pracovní skupina pro vydávání Listů GHSP při správním výboru GHSP ve složení Václav Elznic, Jaroslav Honc (vedoucí skupiny), Viktor Palivec a Ladislav Procházka. Technicky upravil Viktor Gentner. Tiskly Východočeské tiskárny, n.p. provoz 07, Pardubice.